BAYAN YANI

102

EYLÜL 2020 / 09 10 TL K.K.T.C:14 TL.

Olası risklere rağmen okullar açılacak

aksoyezgi@gmail.com

Ezgi'nin Cinnet Kutusu

Ezgi Aksoy

● **Bana bir şey olmaz** diyenlere bir şey olmayan ülke yapmışlar. 20 yılda.

● **#TecavüzcüTutuklansın** diye sosyal medyada eylem yapmak zorunda kalınan ülke yapmışlar. 20 yılda!

● **Musa Orhan** 7 günde serbest bırakıldı. 7 günde! Bir yandan İpek'in duası okundu 7. günde, bir yandan Musa Orhan'ın tahliyesi verildi. Adalet bu toprakları çoktan terk etti de, biz yine de kaldıramıyoruz cinayeti.

● İpek Er'in babası, "**Katilin arkasının, bu olaya tepki gösteren milyonlarca insandan daha güçlü olduğunu düşünüyorum**" demiş. Öyle haklısın ki Fuat Er! Arkasında bu topraklarda yeniden hortlayan patriarkanın binlerce yıllık hayaleti var.

● Şu fotoğrafa iyi bakın. Bu kadının kederinin, yasının, gözyaşının titretemediği bir karanlıkla mücadele ediyoruz. Bilin bunu!

● **Sarıyer**'de yol verme tartışmasında eski tekvandocu Fatma Z. kendisine tokat atan erkeği bir güzel dövmüş. Şöyle haberler okuyunca, bilimsel hiçbir karşılığı ve açıklaması olmamasına rağmen, yağlarım eriyor. Oh be kardeşim, güzel şeyler de olsun böyle ya!

● **Duygu Delen**'in katili **Mehmet Kaplan** gözaltına alınırken maske takıyordu. Taksın tabi. Taksın ki corona'ya yakalanmasın, girsin içeride paşa paşa çeksin cezasını!

● Eski kız arkadaşının cinsel içerikli WhatsApp mesajlarını kızın annesine gönderen erkek kişi tutuklanmış. Al işte bir tane daha "**yağ eriten**" haber. İstemsizce güldüm.

● Türkiye, şaka maka halay çeke çeke koronayı yaydı. Düğündü, dernekti, asker uğurlamasıydı derken halayın bir ucundan girdi öbür ucundan çıktı korona. **Edirne**'den **Ardahan**'a korona halayı. Hey yavrum hey!

● **Bursa**'nın **İnegöl** ilçesinde bir düğünde piyanist "**Hadi herkes piste. Oynamayan koronavirüse yakalansın inşallah!**" diyince yemiş cezayı. Haydin korona halayına!

● **Fatih Portakal**'ın işinden ayrılmasının ardından şey yazıyorlar, "**bu işte sanki bir iş var**" falan... Aaaaaa yok canım! Neler de geliyor sizin aklınıza öyle, sizi gidi haylazlar sizi!

● **İçişleri Bakanlığı** Adana, Ağrı, Ankara, Bursa, Çorum, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, Kayseri, Konya, Mardin, Şanlıurfa, Van ve Yozgat'ta sünnet düğünü, kına gecesi, nişan vb. etkinliklerin yapılmasını yasaklamış. Emin misiniz bak, iyice bulaşmadıysa daha? Bak emin değilseniz, biraz daha bekleyelim iyice emin olalım bulaştığından.

● Korona sebebiyle **Antalya** ve **Urfa**'da köpük partileri yasaklanmış. Urfa derken?

● **Fatih Altaylı**, covid vakalarındaki artış üzerine "**sağlık sistemi çökmek üzere, kimse devleti suçlamasın**" demiş. Yasak zaten yahu, yorma kendini.

● **Numan Kurtulmuş**, bekar yurttaşları "**aileyi bozmaya yönelik sapkın ve ideolojik davranışlar**" içinde olmakla itham etmiş. Bunlardan biri de ben oluyorum. Çogafedersiniz Sayın Numan ama, sana mı sorucam be? Hayır sen ne hakla tam olarak?

● **Giresun**'un **Dereli** ilçesinde babası kaybolan genç bir kadın yetkililere isyan ediyor: "**Ne belediye başkanı var yanımızda, bir kere bize geçmiş olsun bile demedi. Hiçbir çalışma bile yok.**" E Şehyülislam gitti ya?

● Yolunda giden derenin içine blok halinde, dizim dizim apartmanlar yapmışlar. Derenin içine. Dizim dizim. Blok halinde. Apartman. Apart... Apa...

● **Einstein**, Karadeniz'i görmüş olsaydı, o meşhur sözünü

şöyle söylerdi bence: "**Iki şey sonsuzdur: Karadeniz'in hamsisi ve Karadenizlilerin dere içine inşaat yapma merakı. Ama ilkinden o kadar emin değilim.**"

● Karadeniz'de doğalgaz bulundu biliyorsunuz. Aman sıkı tutun kaybolmasın ha. Öncekilere benzemesin.

● Diyanet İşleri Başkanı, Giresun'u ziyaret etmiş ve dua edelim falan bir şeyler söylemiş. Bu da **Cin Ali** gibi seri oldu ha; Şeyhülislam Giresun'da, Şeyhülislam fakirlerle, Şeyhülislam kadınlara ayar veriyor...

● Orada burada yollar çöküyor, görüyor musunuz? Toprağın üstüne light labne peyniri gibi inceciiik asfalt çekmişler. Asfalt toprağın üstünde benzinliklerdeki ucuz tost kaşarı gibi duruyor, varla yok arası yani, inceden bir kokusu var. Yani bir asfalt bir toprağın üzerine ne kadar ince sürülebilirse, o kadar ince sürmüşler. İşte bu **innovasyon** budur!

● **Okçular Vakfı**'nın **Muş**'ta düzenlediği **Malazgirt Zaferi** kutlamaları için **Konya Büyükşehir Belediyesi** 320 bin lira harcamış. Hadi her şey geçtik diyelim de, Konya Büyükşehir ne alaka ya?

● **Eyüp Belediyesi**, her gün 663 ailenin 3 ekmeği ücretsiz aldığı **İBB**'ye bağlı **Halk Ekmek** büfesini kaldırmak isterken yakalanmış. Herhalde tarihte ilk defa ilçe belediyeleri büyükşehir belediyesini çalıştırmamanın peşinde. Çok komik değil mi lan?

● **İstanbul**'da polise bağlı "**Takviye Hazır Kuvvet Müdürlüğü**" kuruluyormuş. Hayırdır inşallah diyeceğim de pek hayır değil bence.

● **Hatay**'da bir otel inşaatı çalışması esnasında dünyanın en büyük tek parça mozaiği bulunmuş. 1050 metrekarelik bir alanı kaplayan bu mozaiğin, 6. yüzyıla ait olduğu düşünülüyormuş. Cami olur mu acaba ondan ya, cami cami?

● **Melek Mosso**, verdiği konser sırasında "**İstanbul Sözlemesi yaşatır**" mesajı verdiği için sahneden indirilmiş. Bu ülke cesur sanatçı sevmez. Kimler indirildi o sahneden, kimlerin jakı çekildi, kimlere çatal bıçak fırlatıldı! Asla yalnız yürümeyeceksin Melek Mosso! Ne sen, ne de bir başkası!

● **Rasim Öztekin**, kavuğu devretme kararı almış, düşünmüş taşınmış **Şevket Çoruh**'u uygun görmüş. Herşey hakkında görüş bildirmezse ölecek hastalığından müzdarip sosyal medya ahalisi uygun görmemiş. İnsanımız neden bu kadar geçimsiz? İnsanımız neden bu kadar her şeyi biliyor ya?

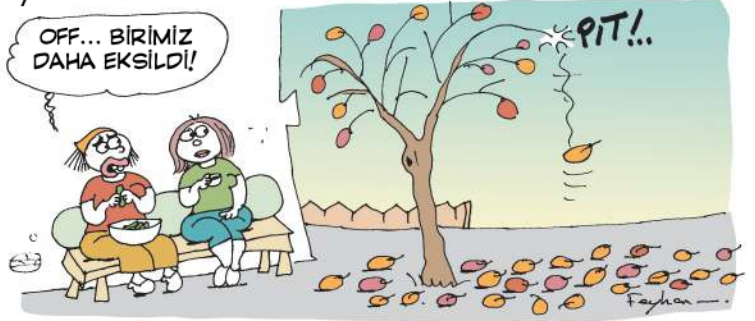

BAYAN YANI AKTÜEL

Çocuk kitabında skandal ifadeler; namusu iki paralık olmuş ayı, bir ceza yöntemi olarak bekaret bozma, gerdekten çıkmış damat misali gerinen tilki...

İstanbul Sözleşmesi'nin tartışıldığı Türkiye'de temmuz ayında 36 kadın öldürüldü...

Ota boka kutuplaşır olduk...

"Gaz" Gazı...

● THY'de, insan kaynakları başkanıyla aynı soyada sahip 49 çalışan olduğu ortaya çıkmış. Fi tarihinde ben de uygun bir iş için havaalanına başvurmuştum, bir akraba vardı bizim orada. İngilizce sınavını geçmeme rağmen beni işe almamıştı da babam çok bozulmuştu. Benimse pek hevesim yoktu zaten. Gördün mü baba, gastelere çıkacakmışık bak eninde sonunda!

● **Kariye Müzesi** de cami oldu. Üniversitede bir ödev için ziyaret etmiştim ilk. Kapıdan girer girmez büyülendiğimi hatırlıyorum. Ki o zaman restore bile edilmemişti. Şimdi perdeler ardında kalacak o güzelim freskler. Valla ne diyelim, Allah kabul etsin!?

● **Venezuella**'dan peynir alacakmışız. Edirne, Kırklareli, Çanakkale disliked this.

● Dünyanın en kaliteli peynirlerinden bazılarını üretiyoruz, ama peynir konusunda adı bile duyulmamış Venezuella'dan peynir alıyoruz. E çünkü neden olmasın mı?

● **Galata Kulesi**'ne de hiltiyle girmişler, yerlere falan hep beton dökmüşler... Yemin ediyorum kırılacak koca kule ortasından falan diye anksiyete yaptım oturduğum yerde. Sizin bize bunu yaşatmaya ne hakkınız var ya? Yani bana ve kuleye.

● **Meral Akşener**'e hitap ederken "**genel başkanım**" diyen nikâh memurunu görevden almışlar. Ama biz Felan Bey falan deyince kızıyonuz?

● **İnönü Üniversitesi karaciğer nakli yüksek lisans programı**na, ilahiyat mezunları alınacakmış. E çünkü neden olmasın mı? Dualarla, ilahilerle karaciğer nakli...

● **Mersin**'de millet bahçesi yapmak için, yani **park**, asırlık ağaçları kesmiler. Park yapmak için ağaç kesmişler yani. Bir daha söyleyim mi? Park. İçin. Ağaç. Kesmişler.

● Finlandiya Başbakanı Sanna Marin, **"8 saatlik çalışma süresini kısaltmalıyız. İnsanların ailelerine, sevdiklerine, hobilerine vakit ayırma haklarının olduğunu düşünüyorum"** demiş. Hanfendiciğim, sizin kapalı devre bir haber ağınız falan yok mu? Ayıp oluyor çünkü sosyal adaleti olan var, olmayan var, çocukların canı çekiyor.

● Bu arada unutmadan, avcılık spor değildir! Hayvanlar sizin oyuncağınız değildir!

● **30 Ağustos Zafer Bayramı** kutlamaları yasaklandı. İnanılır gibi değil diyeceğim de, aslında baya da inanılır gibi. Halay yok bunda, ondan mı yasakladınız lan? Bilseydik halaya da dururduk hani.

● Ben yine de kutlayacağım. Kendini cumhuriyetin eşit yurttaşı hisseden herkesin zafer bayramı kutlu olsun!

Prof. Dr. Şengül Hablemitoğlu

Hablemitoğlu Ankara Enstitüsü
iletisim@hablemitoglu.net

Covid 19 'un Toplumsal Cinsiyete Dayalı Etkileri: Başka Bir Perspektif

Covid-19, dünyanın dört bir yanındaki eşitsizliklerin fay hatlarını ortaya çıkardığı gibi, ülkeleri yöneten liderlerden, bilim insanlarına ve sıradan vatandaşa kadar insanların küresel bir salgınla mücadeleye bakış açılarındaki farklılıkları da gözler önüne serdi. Bunlar arasında kuşkusuz en ilginç olanların başında Amerika Birleşik Devletleri geliyor. Türkiye iyi başladığı bu mücadelede ipi göğüsleyemeyeceğini ortaya koyalı çok oldu. Ancak hemen tüm ülkeler için ortak olan bir durum var; insanların bazılarının orantısız bir şekilde virüse yakalanma riski daha yüksek, hatta daha fazla ölüyorlar. Çünkü virüsün neden olduğu olumsuzluklar eşit değil ve bazıları için felaket etkisi yaratıyor. Salgının gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki etkilerinin eşitsizlikleri artırarak yıkıcı olacağı başlarda öngörülse de, bugün gerçeğe dönüştü. Bu grupta kadınlar başı çekiyor. Kadınlar, yaşamın her alanında toplumun savunmasız gruplarından. Yapılan çalışmalar ve istatistikler, salgının uzun vadeli ekonomik ve toplumsal etkilerini derinden hissedenlerin tüm dünyada kadınlar olduğunu ortaya koyuyor. Örneğin; Batılı perakendecilerin covid 19 nedeniyle siparişlerini iptal etmelerinin bir sonucu olarak Bangladeş'te 1 milyondan fazla hazır giyim işçisi kadın işlerinden oldu. Ayrıca çoğu kadın girişimcilere ait milyonlarca küçük işletmenin kapatılmasının ekonomik maliyetinin çarpıcı olduğu da vurgulanıyor.(*) Dünya genelinde 9.5 milyon kadının hayati önem taşıyan aile planlaması ve üreme sağlığı hizmetlerinden mahrum kalabileceği tahmin ediliyor. Bütün ülkeler, kadınların çocukları ile daha fazla evde kalmaları nedeniyle kadına yönelik bildirilen aile içi şiddet oranlarında keskin bir artışla karşı karşıya. Ülkemizde olanları ve rakamları biliyorsunuz burada yinelemeyeceğim. Uluslararası toplum, uzun süredir ülkeleri kadın haklarının ve kadınların ihtiyaçlarının salgına verilen yanıtların merkezinde olmasını sağlamaya çağırıyor. Çünkü yerleşik toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, kadın ve erkeklerin salgınla mücadelede hazırlıklı olma, üstesinden gelme ve yaşananlara dayanma gücü göstermelerinde kaynaklardan yararlanma açısından kadınlar aleyhine farklılıklara neden oluyor. Bu nedenle özellikle önerilen; salgına gösterilen kısa ve uzun vadeli tepkilerin/verilen yanıtların, kırılganlık ve ekonomik dayanıklılıktaki cinsiyet farklılıklarını dikkate alması gerektiği. Aksi halde kadınlar sadece kriz yaşanırken değil, aynı zamanda adına *"yeni normal"* ya da iyileşme denilen süreçte geride bırakılacak ve uzun vadede toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri de güçlenerek artacak.

Kadınlar Dünya Bankacılığı(Women's World Banking-WWB) kuruluşunun verilerine göre; bugün dünyada 1 milyar kadın formal finans kaynaklarından yararlanamıyor. Salgının bunu daha da genişleteceği söyleniyor. Aynı kuruluşun *"finansal içerme topluluğu-financial inclusion community"*nun yayınladığı raporda; kadınların dayanıklılığının ve salgının yarattığı krizin üstesinden gelme becerilerinin gelişmesi gereğine değiniliyor. Kadınların covid-19'un ekonomik etkilerine hazırlanmaları için finans sektöründeki bazı araçlara ihtiyaçları olacağı da vurgulanıyor. Bizim böyle programlarımız ya da öngörülerimiz var mı? Ben duymadım. Ya Ayasofya, ya doğalgaz ya da kılıç adı verilen kedi hakkında konuşmak günü kurtarıyor. Ülkelerin kadınların geleceği için yapmaları gerekenler bakın nasıl sıralanmış;

Öncelikle deniyor ki, kadınların teknolojiye eşit erişimi sağlanmalı: Finans hizmetlerini konuşmaya başlamadan önce cinsiyetler arasındaki teknoloji açığının azaltılması önemli. Çünkü covid-19 yayıldıkça, bilgiye hızlı erişim bir ölüm kalım meselesi haline gelmekte. Yapılan çalışmalar dünya genelinde kadınların erkeklere göre % 10 daha az cep telefonu sahibi olduklarını ortaya koymuş. Ayrıca kadınların cep telefonu ile internete erişimleri ise, erkelerden % 26 daha az. Kadın okur yazarlığı erkeklerin % 9 gerisinde. Bu durum, halk sağlığı mesajlarının kadınlara erkekler kadar kolay ulaşamayabileceği anlamına geliyor. Bu bilgi eşitsizliği, kadınların virüse hazırlanma ve enfeksiyon riskini azaltmak için davranışlarını değiştirme yeteneklerini de sınırlıyor. Kadınların virüsü ve sosyal mesafe önlemlerini anlamalarına ve bunlara hazırlanmalarına yardımcı olmak için kadınların sosyal ağlardan ve güvenilir kaynaklardan yararlanmalarını sağlamak gerekiyor.

Bir kadının direncinin çoğu ekonomik özerkliğine/bağımsızlığına fazlasıyla bağlıdır.

Kadınların dijital finansal hizmetlere erişimi artırılmalı: Kadınlar ve erkekler arasındaki dijital boşluğu kapatmanın, kadınların para ile ilgili uygulamaları kullanmalarını artıracağı belirtiliyor. Kadınları mobil tabanlı e-ticaret, video konferans yoluyla banka personeline ulaşmalarının ve banka şubesine gitmeden ödeme platformlarından yararlanmalarının önü açılmalıdır deniyor. Bu hizmetlerin sadece ticari faaliyetleri olan kadınlar için değil, özellikle sosyal yardımların takibi ve kadınların kendileri ve çocukları için bu yardımları kullanmaları açısından önemli olduğu belirtiliyor.

Ücretsiz bakım verme yükünün kadınlar üzerindeki etkileri azaltılmalı: Kadınlar, çocuklara, yaşlılara ve hastalara ücretsiz bakım işlerini orantısız bir şekilde yüklenmekteler. Salgın olsun olmasın, kadınların ücretsiz bakım hizmeti sağlamaları erkelerden 2-10 kat daha fazla. Bu sorumluluk, kadınların ekonomik bağımsızlık çabalarının önüne geçiyor. Çünkü kadınlar bakım sağlamak için genellikle ücretli işten fedakarlık ediyorlar, bu da onları ekonomik olarak savunmasız bırakıyor. Çünkü işten ayrılmak, iş yerini kapatmak ya da sermaye azaltmak zorunda kalıyorlar. Bu durumda varsa tasarrufları hızla tükeniyor ve yoksullaşıyorlar. Bütün bunlar öngörülemeyen acil bir sağlık durumunun maliyetlerini karşılamalarını güçleştirir, kendi sağlık sorunları için tıbbi yardım almaktan caydırır. Bu nedenle, çocuk bakımı, hastalık izni kilit desteklerdir. Finans sektörünün bu korumaları kadınlara özel erişilebilir mikro sigorta teklifleriyle tamamlaması gerektiği belirtiliyor.

Sağlığın finansı için hükümetlerden kişilere (G2P) hesapları (sosyal destek ödemeleri) oluşturulmalıdır: Geniş çaplı kapanmaların sıklıkla tekrarlanacağı bir süreçteyiz. Vaka sayıları giderek artıyor. Bu nedenle sosyal yardım programlarının acil ekonomik rahatlama sağlanması ve insanların bulaşmayı azaltmak için evde kalmalarını kolaylaştırmak için işlevselleştirilmesi önemli. Dünyada yaklaşık 100 milyon insanın, başta kadınlar olmak üzere sosyal destek ödemelerinden yararlandığı biliniyor. Ancak bazı ülkelerde kadınların kendilerine ayrılan bu ödenekten haberlerinin bile olmadığı belirlenmiş. Bu nedenle sosyal destek programlarına kadınların erişmelerinin sağlanması, kamu hizmetleri için dijital ödemelerin yaygınlaşması ve farkındalık yaratılması gerekiyor.

Toplum merkezli finans politikaları geliştirebilmek ve ihtiyaçları karşılamak için cinsiyete göre istatistik toplamaya ve veri kalitesini iyileştirmeye yatırım yapılmalıdır: Salgının ekonomik sonuçları yönünden potansiyel cinsiyet farklılıkları tahmin ediliyor olsa da, bu etkilerin tam kapsamı henüz bilinmiyor. Biz ülkemizde daha salgın hangi ilde kaç kişiyi etkiledi, kaç kadın kaç erkek öldü ya da yaş grubu dağılımı neydi bunları bile bilmiyorken, bu öneri yazarken bile sinir bozucu geliyor. Sözünü ettiğim raporda cinsiyet ve diğer sosyo-ekonomik özelliklere göre ayrıştırılmış verilerin toplanarak, analiz edilerek ve paylaşılarak bir sonraki krize hazırlıklı olunabileceğinin altı çiziliyor. Finansal içerme için kanıta dayalı politika oluşturmanın, bireysel düzeydeki veri setlerine sürekli yatırım yapılmasını gerektirdiği de ekleniyor. İlk olarak, kamu ve özel sektörde kadınların erkeklerden farklı olarak nasıl etkilendiğini analiz edebilmek için diğer demografik verilerle (eğitim, etnik köken, gelir, istihdam, meslek sektörü, konum, medeni durum vb.) birlikte cinsiyetin ayrıştırılması gerekiyor. Çünkü bu finansal hizmet ve desteklerin belirlenmesi açısından önemli. Ayrıca, bu veri kümelerinin teknolojiye ve finansal kaynaklara erişim sorularının anlaşılmasını, kişisel ya da sosyal yardım kaynaklı banka hesaplarının, mobil olanakların, kadınların işletme sahipliğinin belirlenmesini kolaylaştıracağı tahmin ediliyor. Özellikle sahiplik verilerinin, kadınların teknolojik olanaklar ve finansal kaynaklar üzerindeki kontrolünün anlaşılmasına

yardımcı olacağı da belirtiliyor. Bunların yanısıra, ayrıştırılmış veri ve kaliteli veri kaydının; kadınların ekonomik öz kontrolü, mali özerkliği için finansal içerme politikalarının kapsamı ve güçlendirilmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesini kolaylaştıracağı öngörülüyor.

İnsan için dayanıklılık/direnç ya da esneklik, ani beklenmedik bir durumdan hızlı ve tam olarak kurtulma kapasitesi olarak tanımlanır. Düşük özerklik, düşük gelir, aile içi şiddet ve düzensiz istihdamla yaşamı güçleşen kadınlar için salgında hızlı bir şekilde iyileşmek, diğer gruplara göre çok daha fazla çaba gerektirmektedir. Bir kadının direncinin çoğu ekonomik özerkliğine/bağımsızlığına fazlasıyla bağlıdır. Kadınların gelirleri, birikimleri varsa, sigortaya, teminatlara erişimleri varsa, kendileri ve aileleri adına kararlar alabiliyorlarsa, sağlık harcamalarını karşılayabiliyorlarsa dayanıklılıkları etkilense bile yeniden inşaa etmeleri daha kolay olacaktır.

Sonuç olarak diyebilirsiniz ki, sadece kadınlar mı bunlara ihtiyaç duyuyor? Tabii ki değil. Ancak böyle krizlerde kadınlar biraz daha fazla etkileniyorlar, çünkü zaten eşitsizliklerle karşı karşıyalar. Dünya salgını kontrol altına almak için mücadele ederken, toplumsal cinsiyet eşitsizliği gerçeği ile bir kez daha yüzleşiyoruz. Zaten dünya daha adil olsaydı, bu tür krizleri yönetme yeteneğimiz de daha güçlü olurdu ve bütün bunları konuşmak zorunda kalmazdık. Covidle mücadelede kadınlar yaşamın tüm alanlarına ve çözüm süreçlerine dahil olduklarında, ancak başarılı olabiliriz. Bu nedenle, kadınların finansal hizmetlere erişimini sağlamak, krizle başa çıkmada ve daha eşit bir dünya inşa etmede önemli. Kadınlar Dünya Bankacılığı(Women's World Banking-WWB) düşük gelirli/yoksul kadınların finansal ürünlere erişebilmeleri için 31 farklı ülkede 49 şirketten oluşan Hollanda menşeli bir özel yardım kuruluşudur. Bu global ağın ceosu ve başkanı Mary Ellen Iskenderian'ın şahane önsözü ile yayınlanan finansal içerme topluluğunun raporuna(**) bir göz atın derim. Çok etkileyici. Dünya başka bir yerde, başka bir gözle bakıyor meselelere. Koronavirüsün cinsiyet temelli etkilerini ciddiye almalı ve toplumsal cinsiyete dayalı ekonomik gerilim ve cinsiyete dayalı şiddet gibi uzun süredir devam eden endişeleri sona erdirmek için yatırım yapmalıyız. Gerçek dertlerimize çözümler üretebilmek için geçmiş yüzyılın erkek politikacılarından kurtulmak zorundayız. Masada kadınlara gönüllü olarak yer açılmayacağını biliyoruz. Kadın hareketi bunu değiştirecek gücü ve potansiyeli ile umut oluyor. Dilerim hem umudumuz hem de gücümüz çoğalsın. Sevgilerimle...

(*) https://www.cgdev.org/blog/how-will-covid-19-affect-women-and-girls-low-and-middle-income-countries

(**) https://www.womensworldbanking .org/2018-annual-report/

SALGINDA KADIN OLMAK

KADININ SESİ

Özlem Özdemir
twitter @ozlemozdemir
instagram @ozlemozdemir

Uzun bir aradan sonra tekrar merhaba Sevgili Bayan Yanı okurları! Umarım hepinizin ve sevdiklerinizin sağlığı yerindedir? Bir yıla yakın bir süre burada olamadım çünkü hem evlendim hem de yoğun bir araştırma süreci gerektiren bir biyografi kitabı yazdım. Kitabım sonbaharda sizlerle buluşacak ve bilhassa kadınların çok ilgisini çekeceğini düşünüyorum, bizim için çok önemli işler yapmış bir Türk kadınının biyografisi. Bir sonraki sayıda detayları paylaşırım...

Bu dönemde bir de hepimizin hayatı COVID-19 hastalığı ile alt üst oldu. Dünya uzun bir süre sonra yeniden bütün ülkelerin aynı tehdit altında olduğu bir dönem yaşıyor. Bana kalırsa önümüzdeki yıllar artık bunun gibi pek çok süreci de beraberinde getirecek. Yeteri kadar ciddiye almadığımız iklim sorunu, sağcılığın pek çok ülkede yükselişe geçişi, bu salgınla görünür hale gelen global zekanın geriliği ve insanlığın azalmak şöyle dursun esiri olduğu bencilliği… Daha pek çok madde bu listeye eklenebilir. Ülkemizde koronavirüsün varlığının resmen duyurulduğu 11 Mart tarihine kadar biz adeta virüs bize gelmeyecekmiş gibi yaşamaya devam ettik. Sınırlarımızı açık tutmaya, uçuşları sürdürmeye, umre gidiş dönüşüne izin vermeyi seçtik. Ve bütün dünyada yayılma ve ölüm hızı kontrolsüz olarak süren virüs elbette bizim kendimize olan bu güvenimizi dinlemedi! Sonraki süreçlerde yanlış pek çok karara, ekonomik temelli uygulamalara rağmen, dünyada her gün binlerce insanın öldüğü bir dönemde, biz bir şekilde olabilecek en az kayıpla ilk ayları atlatmayı başarabildik. Bunun iki önemli sebebi vardı: Özverili, iyi yetişmiş ve iyileştirme odaklı sağlık çalışanlarımız ve hemen her şeyi yıkılan Cumhuriyet'in kurduğu başarılı sağlık sisteminin hâlâ işlerliği… Ve fakat ekonomik olarak ne kadar açmazda olduğumuzun göstergesi de olan salgın, aynı açmaz nedeniyle geri plana atılarak, alınan önlemlerin hepsinin bir bir kaldırılmasıyla yoluna hızla devam ediyor. Salgınla baş etmek sadece vatandaşa bırakıldı. Sahillerde, sokaklarda gördüğüm manzaralar beni dehşete düşürdü. Bunun açıklamasını psikologlar daha iyi yapar ama benim anladığım şey, inkâr ile hayata devam edildiği. Yok saymanın dayanılmaz rahatlığı diyorum buna, insanlar görmezden gelerek var olanı yok saymaya başladı. Sadece bizde mi böyle? Değil elbet. Örneğin Almanya'da maske takmaktan sıkıldığı için bunu "insan haklarına aykırı" diyerek protesto düzenleyen aptallarla dolu bir dünyada yaşadığımızı gördük. İngiltere'de sokak partileri polis tarafından dağıtılmak zorunda kalıyor, pek çok sahilde bizdeki gibi iç içe manzaralar yaşanıyor. Ve bu pervasızlığın sonuçları her geçen gün artan hasta ve ölüm sayısıyla görünmeye başlıyor. Önümüz sonbahar, soğuyan hava ve iç mekânlara dönüş ile henüz aşısı ya da ilacı olmayan bu hastalığın ne gibi sonuçlar yaratacağını öngörmek için doktor olmaya gerek yok. Her fırsatta birbirimize söylediğimiz "sağlık olsun" lafı hiç bu kadar anlam taşımamıştı…

"Hayat eve sığar" mı?

Bu sürecin fiziksel olduğu kadar ruhsal olarak da yıkıcılığını konuşmaya henüz gelemedik ama geleceğiz. Bütün rutinlerimiz dağıldı, günlerce, haftalarca evden çıkamadık, bazılarımız hâlâ çıkamıyor. "Hayat Eve Sığar" diye bir slogan çıkardılar, iyi de, hayat her eve sığıyor mu gerçekten? Her ev o kadar hayat dolu mu cidden? İşsiz kalanlar, mutsuz bir evliliği olanlar, kendiyle zaman geçirmeye dayanamayanlar yok mu? Ya dayak yiyen kadınlar? Aile içi şiddetin salgın döneminde bütün dünyada arttığı pek çok raporla ortaya konuyor. UN Women'ın koronavirüs döneminde kadına yönelik şiddete yönelik hazırladığı rapora göre Fransa'da 17 Mart'ta uygulanmaya başlanan karantinadan itibaren aile içi şiddet %30 oranında artmış. Yine Kanada, Almanya, İspanya, Birleşik Krallık ve ABD'de de aile içi şiddette ve sığınma evlerine olan talepte artış söz konusu. Peki, Türkiye'de durum ne?

İçişleri Bakanlığı'nın Mayıs ayında yaptığı açıklamada; yılın 4 aylık döneminde meydana gelen kadın cinayetlerinin, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 36 düştüğü, Türkiye'de ilk Covid-19 vakasının görülmeye başlandığı 11 Mart'tan önceki ve sonraki 70 günlük dönem kıyaslandığında ise aile içi ve kadına yönelik şiddet olay sayısında yüzde 7'lik, hayatını kaybeden kadın sayısında da yüzde 31'lik azalma görüldüğü belirtiliyor. Öte yandan Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun Mart ayı verilerine göre ise, Mart ayı içinde 29 kadın cinayeti işlendi ve 9 kadın şüpheli bir şekilde ölü bulundu. Bu cinayetlerin 20'si, evden çıkmama çağrılarının yapıldığı 11 Mart tarihinden, 31 Mart'a kadar olan 20 günlük süre içinde gerçekleşti… Haberlerden, daha doğrusu henüz kapatılmayan sosyal medyadan, okuduklarımız, öldürülmeye devam eden, öldürülmemek için yardım isteyen kadınların varlığı neyin doğru olduğunu gösteriyor. Bir de bunların üstüne sadece ve sadece kadına yönelik şiddeti önlemek amacıyla hazırlanmış ilk uluslararası sözleşme olan İstanbul Sözleşmesi'nin iptali tartışması çıktı! Gerektiği gibi uygulansa bunca kadının ölmeyeceğini konuşacağımıza, her gün bir kadının öldürüldüğü ülkede bu sözleşmenin iptalini konuşmak abesle iştigaldir. Bir avuç radikal gerici böyle istiyor diye, kadınların güvenliği için bir kalkan olan sözleşmeyi tartışmak ülkemiz adına utanç vericidir. Neyse ki kadınların gür çıkan sesi ve birbirlerine kenetlenişi sonucunda karar görüşmeleri ikidir erteleniyor, anlaşılan bu konu sessizce kapatılmak isteniyor.

Özetle, ne zaman ne şekilde bize saldıracağını bilmediğimiz ölümcül bir virüs döneminde bile, biz kadınlar erkekler tarafından öldürülmemek için mücadele etmek zorundayız. Zaten salgından başka her türlü sorunla uğraşmak zorunda kalan bizim gibi kaç ülke var ki? Dünya bir kaos içinde, biz ülkece global kaosun dışında kendimize özel sayısız kaoscuklarla da boğuşuyoruz. Eğer virüs ya da bir erkek tarafından öldürülmezsek, bu dönemi kendimizin eşsizliğini keşfetme dönemine döndürebilmemizi diliyorum. Bu dönem bana, durmak ve düşünmek için her zamankinden fazla zaman yarattığı için, ben kendim için ne kadar çok şeyi yapmadığımı fark ettim. Bu kaostan dünya nasıl çıkar henüz belirsiz ama biz iyileşerek, kendimizi keşfederek, önceliklerimizi ve arzularımızı keşfederek çıkmayı deneyebiliriz. Hepsi bedava ve hepsi için ihtiyacımız olan tek şey kendimiziz. Ben daha çok üretmeye başladım, kendimi mutlu edecek yeni hobiler arıyorum (YouTube'da her şeyi öğrenmek mümkün), iş için değil kendimi mutlu edecek kitaplar okuyorum, müzik dinliyorum, yoga yapmaya başladım (bu söz konusu olamazdı ama ben aslında ülkemizde sağlıklı bir egzersiz olan yoganın içini boşaltan yapmacık insanlardan sıkılıyormuşum) vs. Hayat kısa ve işte ne zaman son bulacağı meçhul. Ama bu dönemi atlatacağız ve atlatırken hayat bize zehir değil, kendimizle ilişkisini değiştirdiğimiz bir zevk olsun. Hepinize sağlıklı günler diliyorum!

raziyeicoglu@gmail.com

EX'TEN TANELER

PAPARAZZİYE

Ben o **EX** ben değilim, sen o **EX** sen değilsin. Hiç bir şey artık eski olduğu şey değil. Her şey koronalaştı. Korona kendisi hariç bütün eskilerimizi değişinime uğrattı.

"Koronaya kurban ol sen" dercesine beterin beteri şiddet gösterdiler **EX**'ler.

Korona yapmaz **EX**'lerin yaptığını. Bu kadarı Şeytanın, Virüsün, Coronanın bile aklına gelmez.

Şayet **EX** evlilik bitmemiş olsaydı, bütün sokakları dolaşmış **EX**'in birde bulaş riski yüksek virüslü maskelerini evin orasından burasından, ortalıktan toplamak gibi bir sorunum daha olacakmış ve yedek maske stoklarımın da tükenmesine ömür tüketecekmişim.

EX bile yaptıramadı, ama virüs yaptırdı. Boşandığımda dönsem, birkaç gün sonra **"Sen iyi olaydın koca ile geçinirdin"** diye başıma kalkılacağından ana evine dönmedim, ama pandemi yüzünden evlatlık vazifesi, Korona dayatması ile en son dönmek istediğim yere döndürüldüm. Şu an da, **"Sen iyi biri olsaydın korona ile geçinirdin"** denmesi bir an meselesi.

Her **EX** erkeğin içindeki koca şiddeti aynı **EX** erkektir.

Mesela korona da bizi hiç yanıltmıyor, ama aynen **EX**'ler gibi menfi yönde.

Uzaktan eğitim hayatımızda hep vardır. **EX** uzaktan uzağa size mutsuzluğu öğretir mesela.

EX'ler evlilikleri de uzaktan bıraktırır.

Bir şiddet haberinde; **"Çocuklarıma ve bana bir şey yapacak diye, ben gündüz uyuyorum"** diyen kadın yardım istiyordu. Sanırım, **EX** Koca şiddeti gece ile bağlantılı demek ki.

Yeni sevgili pandemi şartlarına uyum sağlayabiliyorsa tercih sebebi. Ve **"Bir koronalık aşkı varmış"** diyerek **EX** oluyor Pandemik aşklar.

Raziye İçoğlu

Gereksiz **EX** dertle, boşu boşuna üzüldüğümü anlamam için bu kadar felaket, bu kadar dert, bu kadar virüs, bu kadar arkadaş kaybı, bu kadar ders vermesine gerek var mıydı bu hayatın **Acaba?**

Korona bizi terk ederse, tüm dünyaca en uzun süren bir **EX** ilişkimiz bitmiş olacak.

Gün-Demlik

Korona kendisi bulaşmasa da psikolojisi bulaştı. **"Kimse ölmesin"** dileklerimiz bir süre sonra **"az kişi ölsün"** olmaya başladı.

"Birisi öldü" dediğimizde **"koronadan mı?"** diyen 7 ve 8 yaşında İngiltere'de yaşayan yeğenlerim var. Mesela bu dönemde duyulan bütün ölüm haberlerinin müsebbibi korona sanıyorlar.

Hergün, Turkuaz Tabloya Virüsün Bulaş Tarafından Bakmak.

TÜRKİYE GÜNLÜK KORONAVİRÜS TABLOSU

6.521.640	25 AĞUSTOS 2020	BUGÜNKÜ TEST SAYISI	98.231
261.194		BUGÜNKÜ HASTA SAYISI	1.502
6.163		BUGÜNKÜ VEFAT SAYISI	24
%7,4		BUGÜNKÜ İYİLEŞEN SAYISI	887
811			
238.795			

Bu sene, ard arda çok yakın kayıplarımız oldu, ama hiç biri de koronadan değildi. Sanki korona ölüm acısını hafifletici bir sebep olmuş gibi. Ecelden daha ecel gibi yurdum bulaşı.

Her acının Çifte kötü anı betimlemesi var artık. Korona zamanı başka bir felaket daha yaşamak gibi mesela…

"Öleyim de kurtulayım" demenin de bir blöfü kalmadı artık.

Korona ile bağlan hayata… Korona kadar bağlanamadık şu hayata…

Eski Normalde eş, dost, akraba, arkadaş buluşurduk, şimdi Yeni Normalde ise bulaşıyoruz.

Bu ne dünya kardeşim bulaşan bulaşana..

Tebdil-i mekânda da korona varmış meğer.

Tablo iyi olunca tedbirden, kötü olunca ihmalden. Yani başımıza gelenlerde, her ne ararsan kendinde ara, virüsde koronada covid-19da değildir.

Maskesiz çıkmıyoruz ama takmıyoruz da. Maske herkesin çenesinde, kafasında, kollarında takılı. Korona kol geziyor sokaklarda, Sevgilileri ile kafa kafaya, ağız ağıza, kol kola..

Herkesin tatil planları vardır, ama Korona Virüsün planlarının tatili yoktur…

Geçen sayı yazdığım **"maskesiz girilmez"** direnenleri ile mücadeleye devam Bakkal Yanım'a diyorlarmış ki, **"biz biliyoruz virüsün ne olduğunu, sana ne maskemizden?"** Bakkalım da diyor ki; **"Daha bilim kurulu, DSÖ bilmiyor, siz nereden bileceksiniz ki?"**

Bulaşamadığın yer senin değildir.

Bulunduğum beldedeki, bir başka Bakkalda ekmek dolabının üzerinde, Ekmeğin fiyatı yazmıyor, sanki bir ekmek çeşidi gibi maske fiyatı yazıyor. Geçen ay 1tl, bu ay 1,50 tl olmuş. Maske artık zam listesine yerleşmiş durumda. Ekmek geçen ay ile aynı fiyat, maske zamlanmış. Ve geçen ay yazdığım, yolculara bedava maske veren minibüs şoförleri de işe uyanmış, **"Fazla maske var mı Abi?"** diye soran kız çocuğundan parasını istedi.

Koronayı unutmuş olamayız da, vazgeçtik galiba.

Kendi zekasını **"fehmim var, öğrenirim"** diye tanımlayan, takıldığı her şeyi genellikle de bana soran anneannem çok yıllar önce birgün televizyondan duyduğu **"bu hijyen ne ki Raziye?"** diye sormuştu ki; **"Bal dök yala demek anane"** diye cevapladığım hijyen şimdilerde hayatımızın vazgeçilmez kelimesi oldu.

Bu filmin yapım sürecinde hiçbir birey evden dışarı çıkmak zorunda kalmamıştır.

Film başlarken jeneriğinde çıkan "hiçbir canlıya zarar verilmemiştir" falan gibi notların kahramanları bu defa bizler olmuşuz. Corona Günlerinde**"Bu filmin yapım sürecinde hiçbir birey evden dışarı çıkmak zorunda kalmamıştır."**

Dilek ağaçlarına elbiselerinden parçalar, fularlarından, yemenilerinden yırtarak ve artık ne bulurlarsa, plastik, rafya ipler, poşetler bağlayıp dilekler dileyerek iyice ağaçları kuruttular. Nihayetinde hayatımıza giren maske ile Aya Yorgi Kilisesi Azap yolundaki Dilek Ağaçlarına maske asmışlar. Ağaçlara Azap Dileklerimiz bulaş mı yaşasın? Yoksa maskeden kendince mesaj çıkarıp **"virüsü yok et yada virüsü bol et"** olarak manalandırsa böyle kabul etse mesela dileklerinizi...

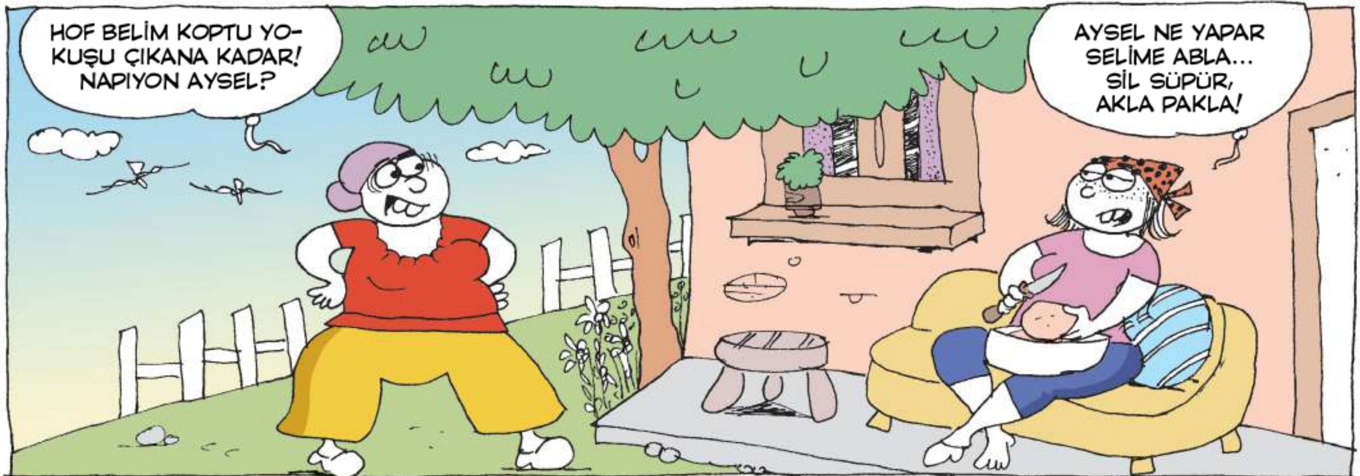
Tuz Gölü'ne atılmış maske. Düştüğünü, uçtuğunu varsaysak bile suyla gelen virüsü hafifletemez ki.

Devamı 15. Sayfada

Değişiklik

Feyhan Güver

YARGITAY ÇOCUĞU DEĞİL SANIĞI KOLLUYOR

İpek Özsüslü

Zaman zaman ülke ve Dünya gündeminden fenalık gelse ve 'bir an uzaklaşsam' desem de işim gereği uzaklaşamıyorum. Bir tarafta Çin' in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve kısa sürede tüm dünyaya yayılan koronavirüs salgını can almaya devam ediyor. Virüs 183 ülkeye yayılırken, koronavirüs vaka sayısı 18 milyonu, Covid-19 kaynaklı can kaybı ise 689 bini aştı. Ancak Dünya'da covid kadar tehlikeli bir başka şey daha var. O da erkekler. Her yeni güne bir başka kadın cinayeti,hayvan cinayeti ya da tecavüz haberi ile başlıyoruz.Sokaklar bizim için zaten hiç bir zaman güvenli olmadı. Peki ya evlerimiz? Siz evinizde güvende misiniz?

Osman O., kendi kızına 2 yıl boyunca, 12 yaşından 14 yaşına kadar, istismarda bulundu. Kız çocuğu annesine istismarı anlattıktan sonra, annenin şikayetçi olması üzerine Adana 8'inci Ağır Ceza Mahkemesi'nde 2017 yılında yargılama başladı. Osman O., 2019 yılında 72 yıl hapis cezası aldı. Dosyayı görüşen istinaf mahkemesi ise kararı onayladı.Ardından dosya Yargıtay'a gitti ve 72 yıl hapis cezası alan Osman O., Yargıtay 14. Ceza Dairesi tarafından Temmuz ayında tahliye edildi.Kız çocuğunun avukatı Fatoş Hacıvelioğlu ile konuştuk.

İpek: Uzunca bir süredir katiller ve tacavüzcüler HASHTAG çalışması yapılmadan ve kamuoyu baskısı oluşturmadan tutuklanmıyorlar gibi.. sıradan bir insan olarak savcıya, tecavüz suçtur lütfen tecavüzcüyü tutuklayın; demek bana biraz tuhaf geliyor. Siz bir avukat olarak bu konuda neler söylersiniz? Müvekillerinize ilk önerdiginiz sey twitter hesabı acmak olarak güncellenebilir mi?

Fatoş :İstanbul Sözleşmesinin kaldırılmaya çalışldığı kadınlara dair kazanılmış hakların geri alınmaya çalışıldığı bir dönemde yargının bunlardan bağımsız olduğunu düşünmek imkansız. Çocukları tecavüzcülerle evlendirmeye çalışan siyasi iktidarın kanun teklifi manevralarını hepimiz görüyoruz.Yargının her aşaması da bunları görüyor ve yapılmak istenen şeyin farkında. Dolayısı ile de haklarımız bağırarak toplumsal dayanışma ile almaya çalışıyoruz. Ne yazık ki artık biz de müvekkillere twitter hesabı açın diyoruz tabi ki.Ama interneti olmayan hatta telefonu bile olmayan insanlar için bu yolu kullanmak da mümkün değil. O zamanlarda da belki biz avukatlar onların sosyal medyada ki sesi olmaya çalışıyoruz.

Ne yazık ki artık biz de müvekkillere twitter hesabı açın diyoruz

Olayın ortaya çıkması ve sizin davayı alma sürecinizden bahseder misiniz?

Olay 11 yaşından 15 yaşına kadar babanın kızını istismar etmesi kızını sürekli dövmesi ve mağduru istismar konusunda tehdit etmesi nedeni ile uzun süre devam eden bir ensest dosyası.Mağdur sonunda annesine anlatıyor. Annesi abilerine anlatıyor ve abilerden biri babanın mağduru alıp araba ile götürdüğü yere kadar takip edip olayı görüyor.Yani bu dosyada görgü tanığı var. Bunun üzerine şikayetçi olunuyor ve ağır ceza mahkemesinde dava açılıyor. Ben davaya dava açıldıktan sonra girdim. Aile benden önceki avukatlarının mağdurun tekrar fiziksel muayeneye gönderilmesini talep ettiği için o avukatla çalışmaktan vazgeçmiş ve daha sonra bana ulaştılar. Ben davaya ilk girdiğimde önce çocuğun tekrar muayeneye gönderilmesi kararından vazgeçilmesi için uğraştım. Çocuğun tekrar muayeneye gönderilmemesi için ÇİM genelgesi uyarınca, tekrarlayan öykü almaktan ve gereksiz muayeneden kaçınılması, muayenenin erken dönemde ve tek seferde

Buradaki temel sıkıntı bu suçlar kapalı alan suçlarıdır ve sanıklar bu suçları mağdur yalnızken ya da başka bir yere götürerek gerçekleştirirler.

yapılması gerektiğinin vurgulanmasına rağmen mahkeme tekrar muayeneye gönderdi. Fiziksel bulguya rastlanmadı. Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM) 04.10.2012 tarihli Başbakanlık Genelgesi ile ve Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler bünyesinde kurulan bir oluşum. ÇİM psikologunun "mağdurun cinsel, duygusal ve fiziksel istismara uğradığı düşünülmüştür" şeklinde raporu da dosyada mevcut idi ve sonuçta yerel mahkeme toplam 72 yıl ceza Verdi.

Nitelikli cinsel istismarda bulunma ve hürriyetinden yoksun bırakma suçlarından 72 yıl ceza alan bir kişi , yargıtay tarafından nasıl serbest bırakılıyor, 72 yıl cezayı hiçe saydıran ne?

Cinsel istismar davalarında, mağdurun ifadesinin alınması, fiziksel muayene süreci ,mahkemelerce tecavüzün fiziksel bulgulara veya bir tanığa bağlanmaya çalışılması gibi bir dizi sorun var.Yerel mahkemelerde birebir savunma yaparak ki bizim olayımızda fiziksel bulgu olmasa da görgü tanığı var delilleri değendirme ve heyeti ikna etme şansınız oluyor.Yerel mahkeme dosyayı derinlikli olarak bilen tanıkları sanığı dinleyen mahkeme.Fakat yargıtay dosya üzerinden sadece fiziksel bulgu yok diyerek dosyayı bozabiliyor. Buradaki temel sıkıntı bu suçlar kapalı alan suçlarıdır ve sanıklar bu suçları mağdur yalnızken ya da başka bir yere götürerek gerçekleştirirler. Çoğunlukla çocuklar tehdit edildiği için geç şikayetçi olur ve fiziksel bulgu bulmak çok zordur. Dosyayı derinlikli incelemeyen ve çocuk istismarının önlenmesi noktasında gerekli bilince ve sorumluluğa sahip olmayan yargıtay sonuçta çocuğu değil de sanığı kollamış oluyor.

Zanlı Temmuz ayında serbest bırakılmış, çocukların peşine düştüğünü nasıl öğrendiniz? İntikam mı güdüyor?

Mağdurun abisi beni telefonla aradı ve af mı çıktı babam dışarı çıkmış bizi arıyormuş dediler bana dedi.Ben olamaz, af çıkmadı tahliye edilmesi imkansız diye cevap verdim. Çünkü bu karar istinaf mahkemesi tarafından onanmış, Yargıtay C. Savcılığı tarafından onanması istenmiş bir karardı ve tahliye edilebileceği aklımın ucundan dahi geçmedi.Yine de dosyaya baktım ve şok oldum. Sanık 1 ay once tahliye edilmişti.

Bundan sonraki süreçte neler olacak?

Yargıtay dosyada istismara dair fiziksel bulgu yok" diyor yani aslında beraat ettrin diyor.Dosya tekrar yerel mahkemeye gelecek ve tekrar yargılama yapılacak.Ben yerel mahkemenin kendi kararında direnmesini umuyorum.

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ COVİD AŞISINI BULSANA

Katina Karanikola

Her gün yeni bir kabusla uyanmaktan bittik, tükendik artık. Yıllardır aynı şeyleri yazmaktan, çizmekten de tertemiz delirdik. Her yerde, her şekilde şiddet. Artık neyi koruyacağımızı şaşırdık, sekiz kollu ahtapot olsak hızlarına bizler değil kendi gölgeleri dahi yetişemiyor. Kadın, çoluk çocuk, ağaç, çevre, hayvan, tarih derken birde İstanbul Sözleşmesi çıktı başımıza. Neyin sözleşmesi, neyin pazarlığı bu? Akıl alır gibi değil. Özgürce yaşamanın, hayatta kalmanın, insan yerine konmanın sözleşmesi mi olurmuş?

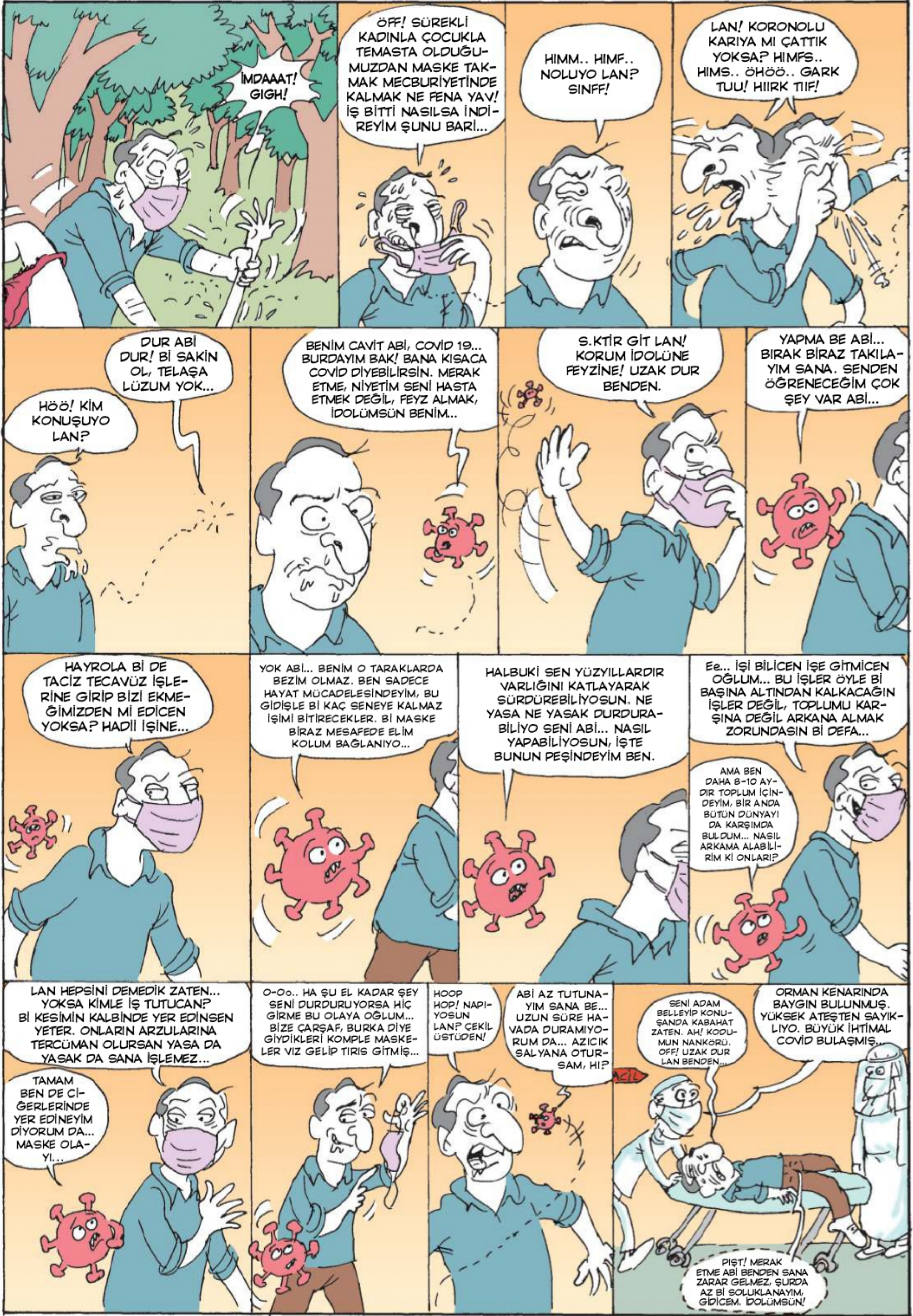
Yunanistan'dan Türkiyeli kadınların canla başla verdikleri haklı ve, bana göre, boş mücadelelerini izliyorum. Kadınlar yine isyanlarda, öfke dolu, huzursuz. İstanbul Sözleşmesi gelenek ve inançlara uygun olmadığı gerekçesiyle iptali isteniyormuş. Alın başınıza çalın sözleşmenizi. Zira adı sanı var kendisi yok. İstanbul Sözleşmesi Türkiye'de 2014 yıllından beri yürürlükte. "Sözde yürürlükte." Kadınlar yine öldürülüyor, tecavüz ediliyor, failler cezalandırılmıyor. Alkol gibi keyif verici maddeyi dahi tecavüzcüler bahane ederek ceza almaktan kurtuluyor. İstanbul Sözleşmesi yürürlükteyken resmi kaynaklara göre son beş yılda binin üzerinde kadın öldürülmüş Türkiye'de. Bunun bir de gayri resmisi var. Hayatımız hükümetler tarafından imzalanmış bir kağıt parçasına bağlıysa biz zaten öldürülmüşüz. Biz kadınlar hayatta kalabilmek, özgürce yaşayabilmek, eşitlik için devletlerin inşa ettikleri yapıları ayakta tutmaya çabalayacağımıza gelin tekmeyi basıp yenilerini inşa edelim. Bunu başarabilmek için de biz kadınlar fermuar gibi iç içe kenetlenelim, aramızda ki anlamsız düşmanlıklara son verelim, aptalca kıskançlıkları hafriyata atalım, birbirimizi destekleyelim ve güvenelim. Zira kadınların çoğu diğer kadınlara güvenmiyor.

Nedeniyse, sanıyorum, aileleri tarafından kadın rollünün sınırlı olduğu öğretiliyor ve bir çoğunluğu kendisini toplumun içerisinde saygıdeğer bir parçası gibi göremiyor. Sırlarını, çocuklarını, evlerini güvenle bir kadına teslim ederken siyaseti, ticareti yakıştıramıyorlar. Bağıran kadın çaçarondur erkek ise güçlü, işinde zam isteyen kadın açgözlüdür erkek hırslı, fazla mesai yapan kadın gamsızdır, kötü annedir erkek çalışkan, kadın emir almaya tahammül edemiyorsa, hakkını arıyorsa kabadır, biçimsizdir erkek ise devrimci ruhlu, özgür, liderlik becerileri vardır. Toplum tarafından kalıplaşmış açıklamalarla bu şekilde tanımlanıyor ve çoğu kadınlar isteyerek veya istemeyerek aynı klişeleri sürdürüyor senelerce. Gaylerle, translarla fotoğraf çektirebiliyorlar ama eş cinselleri anormal görüyorlar. Kadınlar birçok olaya tepki veriyorlar ama tepkileri seçicidir, işlerine geldiği gibi, sevmediklerini eleştiriyorlar yanlış yapanı değil. Çok iyi biliyoruz ki kendi aramızda birbirimizi yiyoruz. "Kim olduğunu sanıyor? Aman ne özgürü? Bu işi alabilmek için kim bilir bacaklarını kime açtı? Sırtındaki kürkü kim bilir kim aldı? Neresi güzel dışarı çıkarken kaç kilo boya sürdü yüzüne?" Neden bazılarımız bu kadar kıskanç ve sefiliz? Bir kadının kabul edilemez davranışlarından birisi de başka bir kadını boşandığı için, evlenmediği için, çocuk yapmadığı için, Pazar günleri aile sofrasına katılmadığı için hoş görmemek. İhtiyacı olmadığı halde, eğitim almakla geçirdiği seneleri boşa harcamak istemediğinden çok çalışan kadınları eleştirmek. Çocuk yetiştirirken anne olarak ta sorumluluklarımız çok fazla. Birçok ailelerde erkekler, anneleri tarafından verilen, "erkek haklarıyla" kadınların onlara hizmet ve zevk vermek için var oldukları hissiyle büyüyorlar ve ret edildiklerinde şiddete başvuruyorlar. Diğer yandan kızlar, küçük yaşta, kadınların doğal bir boyun eğme eğilimine sahip oldukları öğretiliyor yine anneleri tarafından. Affetmek ve sabır kadının erdemi olduğu, erkeklerin ise şiddet doğasında olduğu öğretiliyor (Büyük yalan) ve gerçek erkek şaplağını atacakmış. Daha büyük yalan! Modern toplumlarda dahi kadınlar canla başla değerlerini ispatlamaya çalışırken tüm seviyedeki erkekler çocukluk dönemlerinde sağlamışlar bile. Anneler, çocuklarınıza kız, erkek ayırımı yapmadan sevginizi, eğitimlerini, oyuncaklarını, gezmelerini, giyimlerini eşit veriniz. Kimi toplumlarda kız çocuklarını küçük yaşta eğitim eksikliğini, sosyal ve ruhsal eksikliğini örtmek için süsleyerek talip aramaya çıkartıyorlar. Mutsuz bir evlilik yaptırdıklarında ise boşanmalarına karşı çıkılıyor. Oysa hayat, onu, çelişkili insanlarla ve sağlıksız ilişkilerle harcamak için çok kısa. Eğer evlilik bir kadını tatmin edememişse ve mutsuz ise kesinlikle boşanmalı, yeni bir sayfa açmalı. Kötü bir evlilik bittiğinde bir eş kaybedebilirsin ama aslında mutluluk kazanıyorsun. Dünya değişirken, ilerlerken, çoğu kadınlar (istisnalar hariç, iyi ki varlar) zamana esir kalarak alışkanlıklarını değiştiremiyorlar ki bu büyük bir hata. Kızlar, birkaç kişinin imzaladığı kağıt parçasından medet beklemek hem kendi umutlarımızı hem gelecek kuşakların yaşamlarını öldürüyor. Bırakalım bizle uğraşacaklarına, kıskanç sevgili gibi, yakamızı bırakmayan Covid 19la uğraşsınlar da insanlığa bir nebze faydaları olsun…

Bu arada suyun öte tarafında elini uzatsan dokunacak kadar yakın kaya kütlelerinde tek farkımız lisan ve bayrak demeyi ne çok isterdim. Elde değil ister istemez, çok sevdiğim kendi adamla, karşılaştırıyorum, her sokakta her köşede sinirlerim ayağa kalkıyor. Buralarda sahiller bozulmamış, çirkin yapılarla dolmamış, denizin üzeri betonlarla işgal edilmemiş. Sokakları daracık, tertemiz, evlerin önleri çiçeklerle donatılmış. Bizde çoğu evlerin önünü araba tekerlekleri, plastik su şişeleri, paslanmış tenekeler süslüyor. Plajlar tertemiz, yerde tek bir çöp yok, sigara içenler içi kül tablaları bulunuyor, giriş ücretsiz, şezlong ve şemsiye kullanmak isteyenler bir kahve içerek kullanabiliyor. Bunlar çöplerini ayrıştırıp geri dönüşüme gönderiyor bizde hala çöp yakılıyor. İmroz'da havaalanı gibi yollar yapılıyor. Bizim yollara ihtiyacımız yok, huzura var. İmroz'un tüm güzelliklerine saldırıldı, angutça talan edildi. Bu kadar aptalca yok ediş ve talan düzeni nasıl başarıldı şaşmamak elde değil. Adamın tüm güzellikleri aç gözlülük uğruna yok edildi. Çocukluğumda aynı buralardaki gibi olan adamın ruhu gitmiş adeta son nefeslerini veriyor. Keşke bizde buralar kadar basit kalabilseydik...

COVİD, CAVİT'E KARŞI

İpek Özsüslü

FETİYE NENE

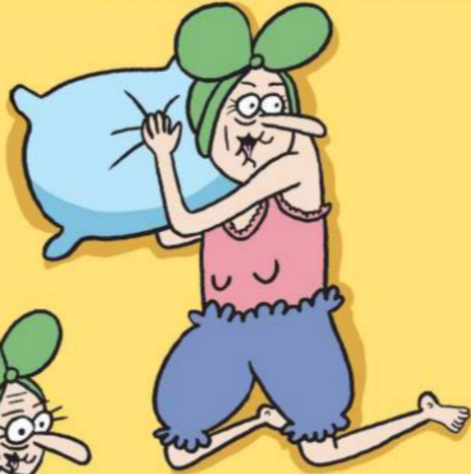

ASHNA FISHNE UNDERWEAR

Fetiye's Secret 'Aramızda Kalsın'

OPENING SOON

Londra Donanacak

NASIL ÇIKMIŞIM LİLİBETH?

HART

FISTIK GİBİSİN FETİ, KIÇINI KAŞI! NAZAR DEĞECEK!

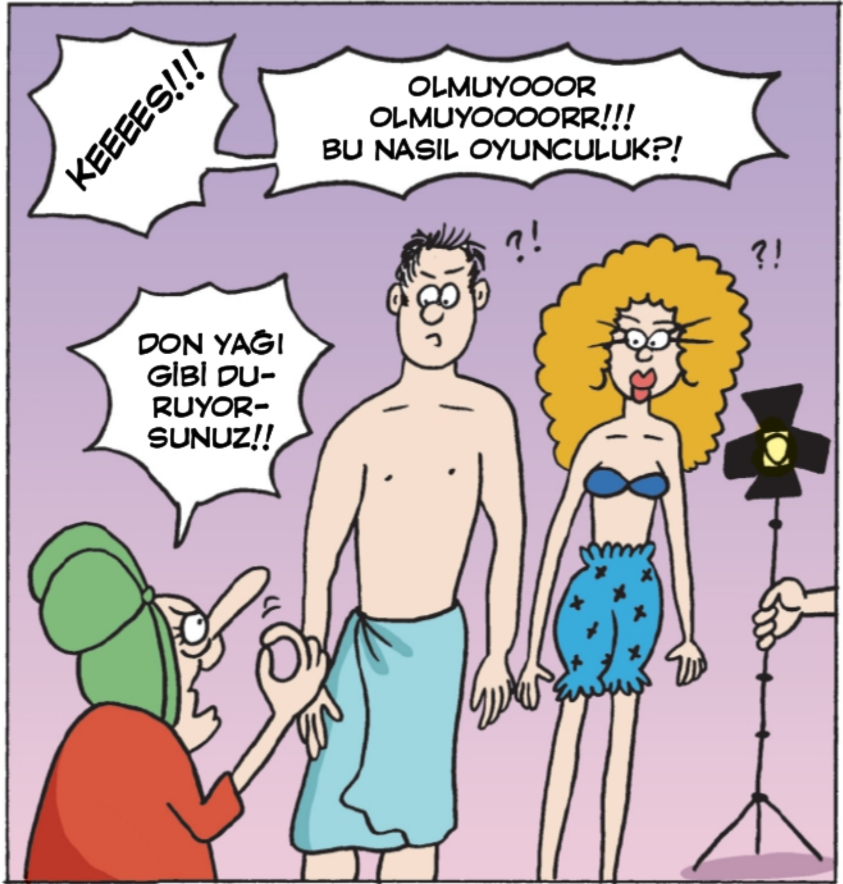
REKLAM İÇİN KENDALL JENNER'E NE DERSİNİZ?

YOK... DON YAĞI GİBİ. SOĞUK Bİ KIZ İSTEMEM!

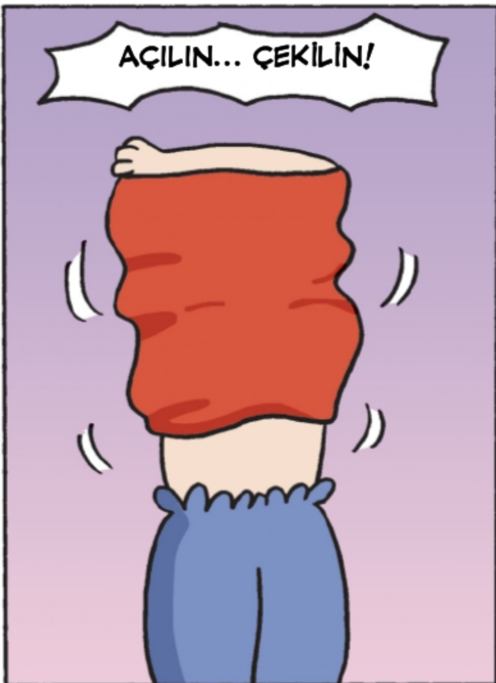
BELLA HADİD?

YOK YA AĞZI Bİ TUHAF. İSTEMEM!

ÇIKAR-
MAYA-
CAK
MISIN?
HAYIR...
ARAMIZDA
KALSIN!

KEEEES!!!
OLMUYOOOR
OLMUYOOOORR!!!
BU NASIL OYUNCULUK?!
?!
?!
DON YAĞI
GİBİ DU-
RUYOR-
SUNUZ!!

YATAK ODASI SESİ-
NİZLE KONUŞSANIZA!!
MANAVDAN DOMATES
Mİ İSTİYORSUNUZ
YAVRUM! SİZE
ELDİVEN BİLE
ÇIKARILMAZ!

AÇILIN... ÇEKİLİN!

ÇIKARMAYACAK
MISIN AŞKIM?!
HAYIIIIIR...
ŞŞŞŞT.
ARAMIZDA KALSIN!

SÜRECEK...

atilla atalay

SIDIKA

SIDIKA TATİLDE

- Sıdıka kız, benim çanta tamam di mi? Çamaşır, şort, tişörtler felan... Temiz çorap yedek maske?

- Hıı... Tamam abi... Her şeyden birer çift koydum, Nuh Tufanı gibi... Savulun abimgil tatile çıkıyo... Sapsapa gidiyosunuzdur heralde... Turistler sizi bekliyo ya "Kuşadası, Bodrum, Marmaris; önümüze geleni düdükleriz"... Ay hihi... Gastelere ilan verip "devleti göreve çağırmak" lazım... Abim tatile çıkıyo; kıyı şeridinde alarm!...

- Çok konuşma kız! Kotlar ütülenip yırtıldı mı?

- Hıı tebi! Kotlarını ütüledim, sonra da erotik yerlerinden yırttım... Böölece protest bi havan olucak... O kotu üstünde görenler "Kotunu yırtmış, yerleşik değerlere baş kaldırmış çocuk" diycekler... Kız kardeşine buyruk verip; yıkayıp ütülettikten sonra yırttırdığını kimse bilmiycek... Ataerkil protest... Altı yırtık kaval, üstü Şişhane'nin cahiliye devri...

- Asıl şimdi ben senin ağzını yırtıcam o olucak ... Cadaloz! Yapmazsan yapma, ben de anneme yırttırırım kotlarımı... Biz sana iyilik olsun diye söölüyoruz... Azcık elin iş tutsun, dikiş yırtış felan... Ertesi gün kocanın kotunu da yırtıcan... Zaman bööle...

- Aaa, yaa... Tebi... Kocamın kotunu yırtarım... Dikiş olarak da saç dikerim, bu ara çok moda. On yaşında jöle sürmeye başladığı için evlilik çağında kel kalan bir sürü koca adayı var. Doğru söölüyosun, zaman bööle... Elceğiziyle kocasının kotunu yırtıp saçını diken, akşama Master Şef Donatello'nun mutfağından yemekler pişirip yol gözleyen kızlar var artık... Türkiye değişiyor... Heyo... Ho hoo... Ama ben hâla abime tatil valizi hazırlayan ve asla kendisi tatile çıkamıyacak bir kızım!

- E, gel götüreyim seni de...

- Hii... Aman Allahım... Herif daha tatile çıkmadan virüs kapmış... Sayıklıyo musun sen abi, demincek ne dediğini duydun mu? Sen?.. Beni?.. Tatile?..

- Mayo felan al yanına... Yoksa gittiğimiz yerden alırız... Şööle, hem sen de dinlenmiş olursun... Hakkın...

- Yok ben mayo felan almıyım, gidip evi karantinaya aldırtalım... Hastalık etrafa sıçramasın... Burası muhafazakar bi mahalle... Kesin virüs var, Korona, Ebola bi şey...

- Amaan, ebola beri gele... Noolucak kırk yılın başı bi tanecik kız kardeşimi tatile götürmüşüm...

- Kız abi, açık konuş... Sen kendine zekâ mı diktirttin... Hayır, demin "korona- ebola" konulu bir laf espirisi bile yaptın... Sonra, beni tatile götürmek istiyosun... Kesin hastasın sen... Bakıyim ateşine... Lan gündüz vakti zehirli votka mı içtin yoksa... Hoh de bakiyim...

- Hoh... Hadi be kızım... Hoh...

- Üstüme iyilik sağlık... dişini de fırçalamış herif... İmdat, evde abim kılığında birisi var... Kamera şakası... Yok yok... Bu adam başka birisi.... Ya da salak yazarım "bu bi rüyaymış meğersem" espirisi yapmaya doğru satır satır ilerliyo... Deliricam şimdik...

* * *

- Salak Samim! Sana aniden sööleme kıza dedik... Oynattı işte... Odasına kitledi kendini... Salak... Salaak... Hep senin yüzünden...

- Niye ben salak oluyorum anne ya? Ne dediyseniz onu yaptık... Hem "Sıdıka tatile götürcem" dedim diye oynatmadı ki... Dişlerimi fırçaladım, espiri yaptım felan diye oldu...

- Sus eşek kafalı... Kabiliyetsiz, kızın kısmetine de mâni oldun... Takoz! Babası kılıklı takoz... Gitti kısmet...

- Hay zıçıyım ööle kısmete... Erkek tarafının anası "kızı mayoyla görcez, bi sakatlığı olmasın" dedi diye, plan kuruluyo, kız mayo alınıp Burhaniye'ye plaja götürülüyo... Madem ööle sen hamamda bi randevu ayarlasaydın...

- Yer mi senin kız kardeşin, cin gibi... "Mal mı satıyosunuz, ben at mıyım, dişlerime de bakıcaklar mı, bööle gerzeklik olur mu" diye bi sürü kavga çıkarırdı... Ne güzel arıcıydı adam... 725 tane kovanı varmış... Sıdıkağğ... Yavrum, çık dışarı hadi ama...

- Dur bi de ben deniyim... Sıdıka... Ya kızım, hakkat beraber gitçektik tatile... Annemler bi saat sonraki Burhaniye otobüsüylen gelicekti... Sinop'taki Hala felan... Görücü... Ben de alet olmuş gibi oldum ama, senin saadetin için... Hem bak herif arıcıymış... 725 kovanı var... Ailemizi bala boğar... Ebala... Hoho... Yine espiri yaptım duydun mu? Hatta bi tane daha yapii mi: Koronası çöpçüler aşkımı süpürmüşler. Ahahoho... Sen dışarı çık, ben sana daha çok yapıcam bu espirilerden... Söz bak, Burhaniye'ye gitmiycez... Görücü felan yok... Direkt Bodrum...

- Sus! Ebolasıca salak! Yalancı!

KÖTÜ KIZ Ramize Erer Tehlikeli İlişkiler

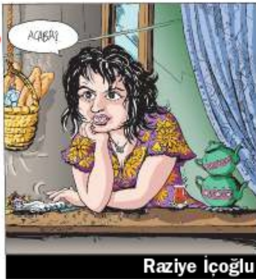

PAPARAZZİYE

Raziye İçoğlu

Misafirlikte, köy pazarına giden ev sahibi Yengemin peşinden hızla koştum. Maskesizliğimi çok geç fark ettiğimde eve geri dönüp alamadım. Yenge başındaki yemeni ucunu maskeledi kendine. Ve ben ise iki yandan aldığım saçlarımı ağzımın burnumun üzerine bir eşarp gibi bağladım. Bana garip bakan her pazarcıya açıklama yaptım. **"Sizinki en doğal maske"** dediler. Doğal ürünlerin

satıldığı pazarda çok daha doğal ilân edilerek Naturel ötesi dolaştım. Hey! Upuzun saçlarını kuleden sarkıtan masal kahramanı Rapunzel ne de çok ilham verdin bize.

Güvenlikçilerin **"bıdıbıt"** diye öten güvenlik dedektörü yerine ateş ölçer alet var artık. Bankaya gideyim de ateşimi ölçtüreyim bari...

Yoksulluktan bittik, yine koronaya yenilmedik. Aşıyı bilemem de arsızlığa karşı aşılıyız biz galiba.

Hukuk Üniversitesi öğretim görevlisi komşum uzaktan eğitimle evden evlere sınav yapmış. Öğrencilerin önünde bütün kitaplar açık, yanlarında hiçbir gözetmen olmadan ve sıfır alan öğrenciler olmuş. Demek ki Kopya da bilgi ister nereye bakacağını bilemezsen kopya da çekemezmişsin.

Sokakta, çarşı, pazarda, kişi en az 1 metre mesafede ise yakının, 1 metre mesafeden daha yakınında duruyorsa hiç tanımadığın yabancı biri. Yakınlarımızla mesafeli, tanımadıklarımızla dip dibe. Bu nasıl bir sosyal mesafesizlik Acaba?

Güzel günler göreceğiz derken, bir bakmışız ki zaten görüp, geçirdiğimiz günler güzel günlerimizmiş meğer.

Sen Alış Verişe çıkınca koronada seninle birlikte **Alış Virüs**e çıkıyor..

Yeni tip dedikleri covid, eskise de **"yeni tip"** denmeye devam mı edilecek.

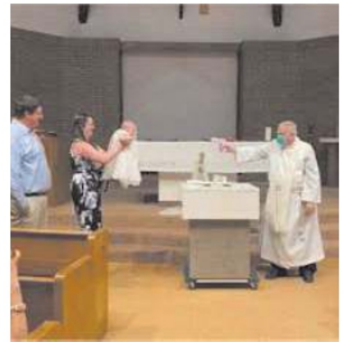
"Virüsü Güneş Mi Öldürecek Yoksa Alınan Tedbirler Mi?" dediler bilim kurulu tahmincileri. Öyleki, Güneş güneşliğini yaptı da, tedbirler tedbirsizlik yaptı..

Gözlük altından bakmak, maske üstünden bakmak gibi bir bakış açımız oldu.

Takke düştü, kel göründü. Maske düştü, virüs göründü…

Gündem dağıtan herkesin müjdesi kendine müjde. Türkiye'ye 20 yıl yetecek **Doğal Taş** yeniden ne zaman bulunacak ve müjdelenecek Acaba?

Balkonuna giren Kedileri su tabancası ile kovalayan İngiliz komşumuza herkes abesle gülmüştü, korona girmesin diye de İtalyan Papaz su tabancası ile kutsadı, vaftiz yaptı...

Maske, **M**esafe, **M**islik… üçlü kuralım.

Aşıyı bulacağız, virüsü virüste boğacağız..

Pik noktasına gelip gelmediğimizi bile anlamadık, sonra baktık ki piki geçmişiz de tekrar dönüyoruz..

Çarşı, Pazar Covid muhabbetlerimde, **"Herkes birbirinden tiksiniyor, iğreniyor"** dedi tavukçu, yumurtacı.. **"Atalarımız herşeyi şöylemiş, bize hiç söyleyecek söz bırakmamış"** dedi manav..

LIERRE KEITH

Ezgi Aksoy
aksoyezgi@gmail.com

Radikal Feminist, Radikal Çevreci, "Anti-Vegan"

İnsanoğlunun gıda ve yiyeceklerle olan ilişkisi son derece karmaşık ve dengesiz. "**İlişki durumu: karmaşık**" tadında, hayli çalkantılı bir ilişkimiz var yiyecekler ile. Geçmişini ciddi kıtlıklar ve açlık dalgaları ile, yarı aç - yarı tok geçirmiş nesillerin çocukları, torunları olarak, hiçbir zaman şimdiki kadar gıda bolluğu yaşamamıştık.

Market raflarının çeşitlilik ve bolluk ile yıkıldığı bir dönemdeyiz. Genetiği değiştirilmiş soya, mısır ve kanola yağının domine ettiği bu aburcubur uygarlığı, çağın yeni vebası. Abur – cuburların sadece insan dietinin değil, şehirli insanın kültürel yaşamının dahi bir parçası olduğu bir zamandayız. Kişisel diet tercihlerimiz, kimliğimizin bir parçası. Kim olduğumuzu, ne yemediğimiz üzerinden kodladığımız bir dönem. Global kapitalizmin son 70-80 yılda harladığı sanayi tipi beslenmenin bizi getirdiği son nokta.

Nihayetinde bize düşen çeşitli yeme bozuklukları, obezite, anoreksiya, radikal yeme biçimleri, insülin bağlantılı hastalıklar, çürüyen iç organlar, fazla gıdanın psikolojik ve fiziksel düzlemde yarattığı tahribat... Kısacası, bu kadar yiyecek bize fazla geliyor! Hem de her anlamda! Bu uğurda amansızca yok ettiğimiz yerküre, hayvan yaşamı ve eko-sistemler ise cabası.

"**Bu jenerasyonun en önemli ekolojik kitabı**" diye tanımlanan tartışmalı kitap "**Vejeteryan Mit: Yiyecek, Adalet ve Sürdürülebilirlik**" kitabının yazarı, eski vegan ve aktivist **Lierre Keith**'e göre bunun nedeni çok uluslu gıda devleri, amansız ve adaletsiz kolektif şirket tarımı ve elbette tarım ilaçları.

Üstelik tablo bununla da tamamlanmıyor. Küresel tarımın ve küresel hayvancılığın bir de nakliye aşaması var ki, bu uğurda harcanan fosil yakıtların ve enerjinin yarattığı kirlilik ve tahribat ise, belki de üretim aşamasından bile daha tehlikeli. Zira bu uğurda yok edilen ekosistemler, bozulan dengeler ve buna bağlı toplu hayvan ölümleri artık saklanamaz boyutlarda. Başka bir deyişle, dünyayı ya da hayvanları kurtarmanın yolu sadece bitkisel gıda tüketip tüketmemekten geçmiyor. Bu çok daha derin ve çok daha katmanlı bir mesele.

Et reyonunda yanından geçip alışveriş sepetine atmadığınız kıymaya karşılık, meyve reyonundan aldığınız ithal muz ya da mango, ya da ithal avokado, yerküre ve hayvanlar için ne kadar doğru bir seçim, bunun üzerine biraz kafa yormak lazım.

Her yıl Amazon havzasında daha fazla soya ekebilmek için yok edilen orman alanı, küresel ısınmayı dahi hızlandıran boyutlara ulaştı. 2050 yılında havzanın artık temel fonksiyonlarını yerine getiremeyeceği öngörülüyor. Amazon havzası ve bu havzada yaşayan canlılar, daha çok kahve ve soya ekebilmek adına devasa bir talanın pençesindeler. Günümüzün yeni "**süper gıda**"sı **kinoa** için her yıl **Bolivya**'da vahşi lamaların habitatları yok ediliyor. Bu nedenle son 10 yılda Bolivya'daki vahşi lama nüfusunda inanılmaz bir düşüş gözlenmendi. **Orta**

Amerika cumhuriyetlerindeki muz üretimini on yıllar boyunca Amerikan şirketleri kontrol ederken, bu ülkelerdeki despot yönetimleri açıkça desteklediler ve yerel hakları muz tarlalarında köleden az hallice çalıştırdılar. Örnekler çoğaltılabilir.

Üstelik bu tahribata küresel dağıtım ağı da eklendiğinde ortaya çok daha dramatik bir tablo çıkıyor. Zira yük gemileri ile Brezilya'dan Avrupa'ya ya da Asya'ya soya ve kinoa taşımanın dünyaya bir maliyeti var! Fosil yakıtlar, deniz kirliği vs gibi.

Veganizmden Anti-Veganizme Radikal Çevrecilik Müessesesi

Lierre Keith, 80'li yıllarda Amerika'daki yeni feminizm dalgası içinde aktif yer almış bir isim. Genç yaşlarda etik sebeplerle vegan yaşam tarzını benimsemiş ve bu dönemde radikal fenimizm armasının yanına bir de radikal çevreciliği eklemiş. Militarizm ve patriarka karşıtı yazılarına, erkek egemen toplumu kapitalizm ve yeme kültürleri ile bağdaştırdığı yazılar da eklemiş. 1986'da "**Pornografiye Karşı Feministler**" hareketinin kurucuları arasında yer almış ve birçok feminist yayının kurulması aşamasında bulunmuş.

Keith, 20 yıl vegan kaldıktan sonra, bir türlü üstesinden gelemediği sağlık problemleri nedeniyle, 20 yılın ardından dietine et ve et ürünlerini tekrar eklemeye karar verdiğinde çevreci hareketten bir anlamda aforoz ediliyor. Vegan ve vejeteryanlarda yüksek düzeyde karbonhidrat tüketimine bağlı olarak görülen insülin bağlantılı sağlık problemleri ve omurga problemleri yaşadığı için vegan yaşam tarzını sonlandırma kararı alan Keith için, bu dönemden sonra yeni bir dönem başlıyor.

Daha derin bir çevrecilik diyor bunun için. "Anti-veganizm" üzerinden yükselen bir çevrecilik. Tek patronlu global tarımın, kendi deyimiyle "**tahıl kartelleri**"nin (tohum üreticisi 6 global şirketi kastediyor) yarattığı tahribatı ortaya seren ve tarım alanları açmak adına yerkürede yaratılan tahribatı ortaya koyan "**yeni radikal**" bir yaklaşım. "**Asıl tarım yok ediyor dünyayı**" nidalarıyla yükselen yeni bir hareket.

Keith'in iddiaları arasında global ısınmanın en büyük sebeplerinden birinin global tarım olduğu, tahıl kartelleri olarak adlandırdığı çokuluslu şirketlerin dünya gıda üretimini kontrol ettiği, kapitalist tarımın kapitalist hayvan yetiştiriciliğinden hiçbir farkı olmadığı, kimyasal ilaçlı global tarımın toprağı ve ekosistemleri sistematik olarak yok ettiği de yer alıyor.

Derin Yeşil Direniş

Keith'in özleştiği yeni tip çevrecilik akımı. Bu yeni çevrecilik anlayışı, ana akım çevreciliği yetersiz buluyor. Derin Yeşil Direniş, tüm bu "moda" çevrecilik faaliyetlerini kapitalizmin bir parçası olarak değerlendiriyor ve dolayısıyla hiçbir işe yaramadığını iddia ediyor. Bu akımlar arasına veganizmi de dahil ediyorlar. Keith ve Derin Yeşil Direniş'in kurucularına göre veganizm bir ilüzyondan ibaret. Zira kazanan yine çok uluslu şirketler ve derin sermaye olurken, kaybeden yine gezegen ve üzerinde yaşayan canlılar oluyor.

Derin Yeşil Direniş'e göre veganizm gezegeni kurtarmayacak. Gezegeni kurtarmanın yolu gıda sektöründeki tekelleşmeyi sonlandırmak ve hem tarımı, hem de hayvan yetiştiriciliğini mafyalaşmış şirketlerin elinden kurtarmak. Hatta tüm tarım faaliyetlerine son vermek. Başka bir deyişle, geçmişe dönmek. Avcı – toplayıcı ataların peşinden gitmek ve dünyayı kendi haline bırakmak. Böylesine radikal bir değişimin, - *eğer yapılabilirse* – tüm dünya nüfusunu hayatta tutamayacağı ve kitlesel ölümlerin olacağı aşikar elbette. Ancak DYD'ye göre insan nesli ve gezegen zaten bir yokoluşun eşiğinde.

Yemek Yemek Politiktir!

Tarihin hiçbir döneminde insanların ne yediği, bu günkü kadar **kimlik** meselesi değildi. Hiçbir zaman yemek yeme eğlemi bu kadar **politik** bir eylem olmamıştı. İnsanlar yedikleri ile kendilerini tanımlamamış, yemek yemenin politiği üzerinden sosyalleşmemiş, yemek yemeyi varoluşsal bir düzlemde felsefi bir biçimde içselleştirmemişti.

Yüzbinlerce yıldır sabit insan diyeti ortalama 2 öğün üzerinden programlanmışken, günümüzde süper market imparatorluğunun boyunduruğunda günde 6 öğün gırtlağımızdan aşağı bir şeyler itelerken doyumsuz, mutsuz ve her daim açız. Yemekten başka bir şey düşünmüyor, yemek üzerinden var oluyor, mucize yiyeceklerin ve yaşam tarzlarının peşinden gidiyoruz.

Gıda sektöründeki kapitalistleşmenin tavan noktasına ulaştığı 2000'lerden sonra **Akdeniz diyeti** ya da **Asya dieti**, **standart Amerikan dieti** vs. tüm popülerliğini kaybetti. Yerini **vegan** beslenme, **paleo** beslenme, **keto** beslenme, **etobur** beslenme gibi çeşitli beslenme tipleri ve "**alt kültür**" yaşam biçimleri aldı. "**Kimsin sen?**" sorusuna, "**ben veganım**" diye cevap veriyordu insanlar artık.

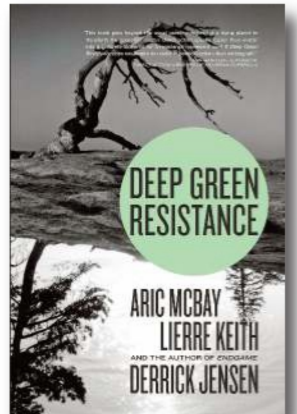
"**Ben paleo besleniyorum, öyle yaşıyorum**" diyorlardı. "**Ben Türküm**", "**Ben Almanım**", "**Ben Müslümanım**" demekle eş değerdi bu. Kimlik, kafalarda değil, şehirli insanın sofrasında tanım değiştiriyordu.

İnsanlar yediklerine ve yaptıkları alışverişe derin anlamlar yüklerken, üreticisi aynı olan iki üründen birini seçtikleri için, gezegeni kurtardıklarına inandırmaya başladılar kendilerini. Tıpkı 90'lı yıllarda normal ampülleri tasarruflu ampüllerle değiştirerek küresel ısınmayı önleyebileceğimizi zannettiğimiz gibi.

Aynı lokasyonda yüzyıllardır üretilen lokal zeytinyağına burun kıvırıp Asya'dan ithal edilen ve üretimi için yağmur ormanları tahrip edilen hindistan cevizi yağına düşüyordu insanlar. Buğdaydan sıkılıp kinoayla aşk yaşıyor, Çanakkale domatesinin yerine ithal sosları koyuyor, hayvansal gıdalardan uzak durup koskoca Amazon havzasını içindeki tüm canlılarla beraber yok eden kahve çekirdeklerini hüpürdetmekte bir bahis görmüyordu. Global kapitalizmde hiçbir şey göründüğü gibi değildi ve çemberin dışında yer almak bazen sadece bir ilüzyondan ibaretti.

Oysa vegan ya da hepçil olarak; yerel üretimi desteklemekten, çok uluslu şirketlerin üretip sattığı tarımsal ya da hayvansal gıdaları tüketmekten uzak durup yerel ürünleri tüketmekten, yerel çiftçi ve hayvansal gıda üreticilerini desteklemekten başka bir şansımız yok aslında. Vegan ya da hepçil; soya, mısır ve kanola içeren her türlü gıdadan uzak durmak, GDO'lu ürünleri tüketmemek, yerel çiftlikleri, bireysel organik tarım girişimlerini desteklemek; soframıza ithal avokado koymaktan çok daha radikal, çok daha devrimci ve çok daha çevreci bir eylem şu günlerde. Bir şeyleri değiştirmek için geçmişe dönmek gerekiyorsa, 100 bin yıl öncesine dönmek şart değil belki de. 50'li yıllardan öncesine dönmekle başlayabiliriz işe..

Lüzumsuz Kadın

Yasemin Olur
yaseminolur@yahoo.com

"Üzgün olduğumuzda ve hayata katlanamadığımızda bir ağaç şöyle konuşabilir bizimle: Sus! Bak bana! Yaşamak kolay değil, yaşamak zor değil. Bunlar çocuksu düşünceler. Bırak konuşsun içindeki Tanrı, o zaman susacaklar." **Herman Hesse**[1]

"Tanrı şahidim olsun ki ben bir yazarım, yazar!" Kadın, iki elini havaya kaldırmış, tonunu arttırdığı tiz sesiyle Tanrı oralarda bir yerlerde şahitlik yapıyor mu diye emin olmaya çalışıyor. Bütün vücudu da göğe doğru yükselmiş. Az daha gayret etse uçacakmış gibi. Fakat anca hayal dünyasında uçabildiğinden bu fantastik sahne burada son buluyor. Kadın, ayakları yere basınca, değneğine dayanmış çobanı görüyor. Adam sakin bir ses tonuyla : "İyi" diyor, "Ne güzel" diyor. Hâlbuki kadın, ilk defa mesleği sorulduğunda "Yazar" olduğu cevabını vermiş. Önceden birilerine fısıldar gibi olmuştu da oradan aşina olduğu bir tür yadırganma bekliyor. "Ne yani, ne yazıyon ki?" diye aşağılamalı bir tepki verilecek, diye düşünüyor. Fakat çoban, kadının yazarlığını tasdik ediyor.

Kadın, bir süredir denize kıyısı olan bir Trakya köyünün yakınlarında yaşıyor. Yaşadığı evden köye kadar beş kilometre yol var. Dört buçuk kilometreden biraz fazlasını gidip, geri dönüyor. Çünkü köyün girişinde köpekler bekliyor. Aradaki yolda ise sadece ağaçlar ve kafasındaki sesler var. Bu tenhalıkta spor olsun diye yürüyormuş gibi yapıyor. Hâlbuki yeterince yürürse ve bunu hızlıca da yaparsa kafasındaki uğultulardan kaçabileceğini düşünüyor. Çünkü bunlar düzene girmeyen cinsten uğultular. Bir sınıfa sokamıyor onları. Çünkü bunlar ona ait değil. Bir türlü benimseyemiyor. Bazen koşuyor. O zaman çok özgür oluyor. Sadece kendi sesini duyuyor. Elalemin dediklerini, kaygılarının endişeli tırnak kemirme seslerini, kırgınlıklarının "süpür artık bizi" diye söyleşmelerini duymuyor. Fakat bu tenha yolda artık biraz nefeslenme ihtiyacı duyuyor. Çünkü ağaçların ona söylediği bir şeyler var. Bu cümleleri ona Herman Hesse öğretmişti. Bu yolda o sözlerin gerçekliğine şahit oluyor. Ağaçlar diyor ki: "Gücüm güvenden gelir. Atalarımı hiç bilmem, her yıl benden doğan binlerce evladımı bilmem. Tohumumun sırrını yaşarım sonuna dek, başka tasam yoktur benim. Tanrı'nın içimde olmasına güvenirim. Uğraşımın kutsallığına güvenirim. Ben bu güvenle yaşarım."[2]

Uğraşımın kutsallığı… Her sabah artık bu cümle onda çınlıyor: "Uğraşımın kutsallığı." İşte her sabah bu yolda gördüğü tek insan olan çobanla da laflarken artık dimdik "Yazarım" diyebilmesini bu ağaçlara borçlu. Toplum ve devlet ciddiye almasa bile ağaçlar ve çoban onu ciddiye alıyor. Uğraşı kutsaldır. Çoban ona "O değil de öğretmen filan olsan aslında, bi kadın için çok iyi meslek" demediği için mutlu ve kabul edilmiş hissedip toprak yolu bırakarak deniz kenarına iniyor. Biraz da orada yürüyecek. Dedim ya mutlu diye, bunu denizle paylaşması lazım. Kadın, ıssız kumsalda yürürken arkasından bir "Hişt hişt" sesi duyuyor. Kadın bu "hişt" sesine dönüyor. "Bir hişt sesi gelmedi mi fena?" bunu çok iyi biliyor.

Sese dönüp, gülümsüyor. Sait Faik bu! Sait Faik kocaman gözleriyle ona bakıyor. "Nasılsın lüzumsuz kadın?" diyor. Kadın neşeyle: "Az önce bizim köyün çobanı beni yazar olarak kabul etti. Hatta 'ne güzel' bile dedi." deyince Sait Faik: "Daha ne?" diyor. "Olmuşsun sen be ya" Gülüyorlar. Sonrası sessizlik. Yavaşça yürüyorlar. Kıyıda yürürlerken kadın suda bir kırmızılık görüp duruyor. Eğilip, elini suya daldırıyor. Bu bir kırmızı denizyıldızı. Heyecanla Sait Faik'e dönüp elindeki denizyıldızını göstermek istiyor. Kimse yok. Sahil bomboş. Yüzüne buruk bir tebessüm yerleşiyor. Denizyıldızını öpüyor, denizin olabildiğince açığına fırlatıyor. Çünkü Sait Faik'ten böyle öğrendi. Artık denizde kadının öptüğü bir denizyıldızı dolanıyor. Bundan sonra kim sorarsa ona mesleğini "yazarım" diyecek. Şimdi zihninde "Uğraşı kutsaldır" cümlesi pencereleri açmış, ortalığı temizliyor. Hava mis gibi, "Ben varım" diyebilmek çok güzel.

[1] Herman Hesse, Ağaçlar, çev: Zehra Aksu Yılmazer, Kolektif Kitap,s.12
[2] Herman Hesse, a.g.e., ,s.12

MERAK EDİYORUM, NE ZAMAN?

Ayşegül Damla Arslan

Ayşegül Vs. Damla

Emel Sayın'ın "Mavi Boncuk" filminde Tarık Akan'a aşık olup akabinde ev ahalisi ile konuşup, aşkını onamaları için beklediği sahneler içimi yakan sahnelerdendir. Kimse de çıkıp "ya evet, sizden harika bir çift olur Emelanım" demez, "zengin kıza söyle, fakir oğlanla olmaz, hayal kurmasın" derler. Emel Sayın'ın bakışları ciğerimi yakarken diğer taraftan da "vizyonları darmış ama" diye düşünüyorum. Bal gibi de son sahnede sarılıp öpüşüyorlar. Neyse, bunu niye anlattım; bu pandemi beni mahvetti. "Biter ama di mi yazın başında/yazın ortasında/yazın sonunda?, bitmicek mi, niye bitmiyor, aşıyı bulmuşlar mı, hadi aşı olalım, ben sıkıldım artık" demekten yoruldum yakın çevreme. Ne zaman "ne zaman" ile başlayan cümleler kursam, Zeki Alasya'dan tutun da Kemal Sunal'a kadar ev ahalisinin attığı "üzülcen ama sölücem" bakışlarının aynısına maruz kalıyorum. Askerliğimin uzun dönem olduğunu bilmiyordum. Teşekkür ederim Sistem! Oysa "ben hiç asker yolu gözlemedim nihohohahah" diye gururlanan bir kadındım. Bundan sonra kendime böbürlenmeyi yasaklıyorum. Nasıl da ters köşe oldum ama.

Pandemi kimimizi böyle asosyalliğe esir ederken, kimimiz de "pandemi kim ya, kralı gelsin kralı" diyerek aşırı normal hayatına devam ediyor. Işık hızından daha hızlı ne var derseniz biz varız. Hızlı geçişlerimizin, hızlı unutmalarımızın hastasıyım. O kadar hızlıyız ki, içimizdeki fırıncı ustasını öldürdük, yine marketten, fırından ekmek alıyoruz. Şekeri ve gluteni kesemiyoruz da kilo alıyoruz. Oysa ki neler neler kesiliyor bu topraklar üzerinde...

Galiba bir ben unutamadım salgını. Tedirgin bir güvercinden halliceyim. Hala market sıralarında kavga ediyorum sosyal mesafeye uymayanlarla. İnsanlar, önümdeki insanla aşırı mesafeli durunca kendilerine sıramı verdiğimi düşünüyorlar en çok da buna kıl oluyorum. Ya ben size sırrımı vermem, sıramı niye vereyim normal halkım? Zaten maske çenende, nefesin ensemde, tüm bunlar Ameriganın oyunu, canım sıkkın, evden işe işten eve, bir de senin sanrılarınla uğraşmak… Ayol ben medyum muyum sizin zihninizi okuyayım? Siz gidin astrolog falan dinleyin, bakın bakalım 2021'de karafatma yiyince ne olacakmış? En kötü Kara Fatma Adam olursunuz, onu da eril dilinizden ötürü beğenmeyip isyan çıkarırsınız.

GİŞEDE BAŞARISIZLIĞA UĞRAMIŞ BİR FİLM: VAKA SAYISI

Tüm bunlar olurken, kimsenin Sağlık Bakanı'nı eskisi gibi can kulağı ile dinlememesi gözlerden kaçmıyor. Attığı Hulusi Kentmen tadındaki tweetler halkımızın dikkatini çekmiyor, insanımız yine uzun hava okur gibi kendi bildiğini okuyor. Bundan bir süre önce hepimiz arkası yarın takip eder gibi vaka sayılarını takip ediyor, bir önceki gün ile kıyaslıyor, tarih tarih, sayı sayı biliyorduk. Şimdi kabinedeki bakanları sorsan biliriz de vaka sayılarını bilmeyiz, öyle alıştık o yeşil beyaz tabloya.

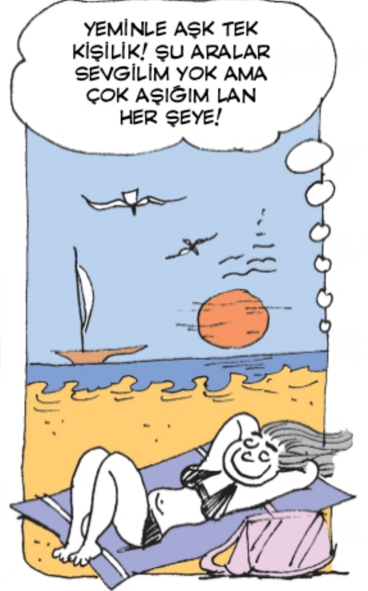
Kendimizi, sevdiklerimizi camdan bir fanusun içinde saklayıp koruyamayacağımıza göre tedbirimizi elden bırakmayalım. Ya bana da bak, anneniz miyim ben sizin acaba? Takın maskenizi, sürün dezenfektanınızı, kolonyanızı, çıkın dışarı, iki hava alın, işiniz yoksa evde oturun. Aylak aylak gezmeyin, insanlara saygılı davranın. Kimse sizin dibinizde durmak zorunda ya da siz kimsenin dibinde durmak zorunda değilsiniz. Öfleyip pöfleyen güzel bir kadın görürseniz de o benimdir. Çünkü, aylardır iş ve market haricinde bir yere gitmedim. Bu da canımı bir miktar sıkıyor, psikolojimi bir miktar bozuyor. Zaten uzun dönem çıkmış, oturup ağlayacağım. Bir de siz üstüme üstüme gelirseniz sevgili halkım ben delirmeyeyim de kim delirsin?

Birbirimizi sevmek zorunda olmayabiliriz, birbirimize saygılı olmak zorundayız. Mikrobunuza, kirasını veremeyen kiracı muamelesi yapıp, başkasının üstüne atmaya çalışmayın. İkinci dalga geldiğinde görürüm ben sizi. Yine bakliyat, tuvalet kağıdı, makarna stogu yapıp, evin içinde dört dönersiniz.

Aldığınız makarnalar bitti mi?

Feyhan Güver

AZERİ MANTISI GELDİİ, KİMLER İSTER BAKALIM?
BEN SONRA YERİM!
BÜYÜK BÜYÜK HAMURLU!
HAMUR
HAMUR
BEN İKİ TANE GÖMERİM!
BEN ÖNDEN ÜÇ TANE YUTARIM!

GOM GOM GOM GOM

4'er mantı sonra...
HAMUR ÖLÜMÜNÜZ GERÇEKLEŞMİŞ EHEHEH! HADİ DIŞARI ÇIKALIM BİRAZ SIKILDIM EVDE!
SAHİL FULL KORONADIR ŞİMDİ!
DAĞLARA GİDEBİLİRİZ BİZ DE!..

BENİM Günlük

ARKADAŞLAR VE MİĞDEME TAŞ GİBİ OTURAN DEV HAMURLARLA KARABAĞLAR'A DOĞRU GİDİYORDUK...

BETÜL YILMAZ

BURASI İNANILMAZ PAHALI BİR YER! BU MARİNA TÜRKİYE'NİN EN ÇOK KAZANAN MARİNASI, NASIL SENCE MANZARA?

ACI!

CANLILIK 3,500 MİLYAR YIL
200-300 BİN YIL İNSAN VAR
VE NELER YAPIYORUZ

HADİ GİDELİM YA, İÇİM ÇOK SIKILDI!

...

GİDELİM TABİ AMA RANT İÇİN YANGIN ÇIKARMAK HER YERDE! BURDAN GİTSEK YİNE GÖRÜCEZ!

...

... TAMAM GİDELİM, DUR ŞU BİRAYI ŞU ÇOCUĞA VEREYİM!.

BİT... BİZE HER YER PARİS DEĞİL LA BİZE HER YER ANKARA...

İnleyen Pedallar; “SEVDALIK EYİ ŞEYDİR; BEN DE YENİ BAŞLADUM...”

Timur Danış

Simay Eşme ve İrem Duman 5 Temmuz 2020’de, Bolu’da Otobüs Terminali’nde, Kars’a bisikletle gitmek üzere buluştular. Simay çektiği instagram mesajıyla uzun yol bisikletçisi olmaya karar verilişini şöyle anlattı.

Kuzey-Güney Amerika'yı yukardan aşağıya bisikletle geçen Hülya Koç'a sormuşlardı, "Neden yalnız seyahat ediyorsunuz?" "Trende cam kenarına oturmak için" demişti Hülya.. Irem'in uzun yol bisikletçisi olma nedeni Hülya'nın cevabı gibi; "Yokuş aşağı inmek kolaydır ama manzara tepeden seyredilir."

İrem bu sözünü, Borçka-Artvin yokuşunu çıkınca da yeni şekliyle yineledi:

"Tüm gün yokuşa söver sayarsın sonra karşına çıkan manzara ağzının payını verir."

İREM DUMAN, SİMAY EŞME;

İkisi de 24 yaşında veTrakyalı; Simay Edirne Keşanlı, İrem Tekirdag Saraylı. Tekirdağ Ebru Nayim Fen Lisesi'nde, birinci sınıfta tanışıp, yatılı okumuş, dört yıl aynı odada kalmışlar. Sonra üniversite; İrem Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'nden bu sene mezun oldu;

Simay, İstanbul Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Fakültesi son sınıf öğrencisi.

Simay; Keşan Doğa Sporları Kulübü- DOÇEK'li; ergen yaşlarında bisikleti ile köpekleri peşine takıp, kasabanın sınırlarını zorlar ve Trakya'ya pedal basar, 2014'de yeni DOÇEK formasıyla ilk fotoğrafını verir, 2015'de babası Hakan Eşme ile baba-kız Kaz Dağları Sarıkız Zirvesi'ne çıkarlar; bu yolu 2018'de bir daha yinelerler.

Yaygın lakabı ile "Maviş", sonraki yıl DOÇEK ile Yunanistan Bisiklet Turu'na katılır.

2016'da Midilli'de ve Avusturya'da turlar. 2017 Kasım'ın da Blue Sky'ını çok özler.

Ardarda Keşan DOÇEK Dağ Bisikleti Festivallerine katılır.

İrem : Ege Üniversitesi Bisiklet Topluluğu-EBİT'li.

25 Eylül 2016'da Alsancak'da #süslükadınlarbisikletturu" sonrası,

"Bisiklet, kadınların özgürleşmesi yolunda dünyadaki her şeyden daha fazla katkı sağlamıştır" dedi.

2017'de bisiklet kariyerinde ilk yarış heyecanını, Ege Üniversitesi Takımı ile katıldığı,

Hacettepe Üniversitesi Dağ Bisikleti Maratonu'nda yaşadı.

2018'de üniversite klübüyle çeşitli bisiklet etkinliklerine katıldı.

2019'de Balkanlarda bisiklet turu yapıp ardından Temmuz'da "Gürkan Genç, Gelecek İçin Pedalla Projesi", "Genç Kaşifler" Anadolu Rotalaları'nın Araştırılması Ekibi ile Mersin Toroslar'ında on gün bisiklet bindi.

2018’de “Bir odaya iki Özgür Kız fazla” diyenlere cevap olsun diye Simay ve İrem Meryem Ana’ya yokuştan çıkıp zirveden manzaraya bakıp 2019’da, DOÇEK güneş-deniz-orman kampında “Yeni maceralarda görüşme” sözü verip 5 Temmuz 2020’de Bolu’dan Kars’a doğru bisiklet sürmeye başladılar.

BOLU-KARS

9 Temmuz'da, Bolu-Yedigöller-Yenice-Safranbolu-Bartın güzergahından Amasra'ya ulaştılar.

“Cide’ye cideyruz;" "Muhteşem Karadeniz doğasında yukarı akışlar bitter değil, saf kakao tadındadır."

13.günde Abana-Gebelit-Sinop-Gerze güzergahını tamamlayıp Gebelit Koyu'nda iskorpit balığı yediler; Sinop’ta kum zambaklarının arasında kamp atıp Erfelek Şelaleri'ni gezip cezaevi'nde Sabahattin Ali'nin odasını ziyaret edip Türkiye’nin en kuzey ucundan denize bakıp Sinop'tan cevizli mantının tadına baktılar.

19 Temmuz'da bisikletten inip Yeşil Gerze Dağcılık Doğa Gençlik ve Spor Kulübü ile 17 kilometrelik Gerze-Boyabat yürüyüşüne katıldılar.

23 Temmuz'da Samsun'da

Nermin Öztürk Şahin 'kızlarını' ağırladı ve yanlarına yolluk sözler bıraktı; "Çok uzak yollardan, demir atı, cesareti, kocaman yüreğiyle, bir yudum soluklanmak, devam edeceği yolunda kısa bir mola vermek ve hasret gidermek için hatır sayarak ziyaretimize gelen Simay’ımız, ne iyi geldin bize mavişim. Sana ve ekip arkadaşlarına iyi yolculuklar.Tekerinize taş değmesin. Gurur duyuyorum, alnından öpüyorum."

Çarşamba; Ordu, Ünye, Eynesi Kalesi

Keşap üzerinden 28 Temmuz'da Trabzon' a varıp Sümela'yı ziyaret ettiler, Sürmene'de isimler çakılara kazıldı. Rize'de

çay ikram eden Serender Kafe' nin sahibi, dağ bisikleti yarışçısı Mustafa Amca’yı DOÇEK Bisiklet Festivali’ne davet edip

Çayeli'nden beride Hüsrev kurufasülyesinin tadına bakıp Çamlıhemşin'e sürdüler.

"Saptık Kuş Kapan Fırtına yoluna, yağmur da yağıyordu."

Devam edip Çinçiva'ya vardılar.

Ortan'da, hep "Bir Gün bizim kızlarımız da Ecnebiler gibi bisikletle Fırtına'dan geçecekler mi?" diye soran Doğa Otel Vakfı kurucusu İdris Amca’yı çok duygulandırdılar .

Çinçiva'da, Serender Kütüphane'ye "Semerkant" kitabı sorup dondurma yiyip Pokut Yaylası’na otostop çektiler.

Akabinde Gito Yaylası'na pedal basıp Badara Yaylası (1850m)'nda konakladılar.

MEĞER Kİ;

Önceki gün kitap soran bisikletçi kızlar gene geldiler; Simay olanında bir heyecan, cep telefonunun ekranından Git'in bir kapağını gösteriyor;

"Meğer ki, babam Hakan Eşme ile siz, ben bir yaşımdayken, Keşan Doğa Sporları Derneği DOÇEK'in düzenlediği Kaz Dağı Zirve Trans geçişini yapmışsınız. Siz bu çıkışı , Git Dergisi'ne yazmışsınız."

Tabii çok etkilendim; Dostum Maruf Sami'nin "Bu küçük hikayeler insanın içini açıyor. Bu hikayeleri büyütmek için çıkan Git Dergisi'ni de anmamak olmaz" sözleri benim de içimi açtı.

Kızlar, Pocağan'daki Serender Kütüphane’ye çadır kurup misafir oldular.

Boğsak'da geçen yıl topladığım zeytinyağı ile misafirlerime domates, soğan kavurdum. Çinçiva kamelyasında keçi peyniri, karamiş reçeli, kızarmış ekmekle güzel bir kahvaltıdan sonra Simayla ve Iremle vedalaştık.

SON VİRAJ

31 Temmuz'da Hopa'da, Batum tabelasına selam verip sahilden saptılar. Sınır açık olsa, Batum üzerinden Kars'a gideceklerdi; olmadı.

Cankurtaran geçidi üzerinden Borçka'ya vardılar.

Bir günlük mola verip Borçkalı arkadaşlarla Karagöl' e gittiler, ertesinde Artvin'e ulaştılar. Sonraki günlerde Şavşat'a, Ardahan'a ve Çıldır'a vardılar.

Irem'in, bir Facebook yazısında "Kimleri yoldan çıkardığındır önemli olan" demiş; vallahi başkasını bilmem de ben yoldan çıktım; Çıldır'da buluştuk. Yokuşlarda Mimoza Cendey yorumu bisikletlerinizin pedallarında inlerken, fotoğraflarınızı çekip ‘sizin için biraz özel bi son gün' finalinizi ikinize bırakıp, dönerken, Şavşat'a az kala Sahara rampalarında, "aracımın hızını, aracın yük ve teknik özelliğine, görüş, yol, hava ve trafik durumunun gerektirdiği şartlara uydur"amadım ve "Yoldan çıktım..."

Sonrası teferruat..

Öte yandan tek yoldan çıkan da ben olmamışım; alt yazılı bir resminde gördüm, Simay da, Cankurtaran'da yoldan çıkıp kollarını gökyüzüne kaldırıp demiş ki

"Sevda, Irem'in, bir Facebook yazından "kimleri yoldan çıkardığındır önemli olan" sözünü cımbızladım; vallahi başkasını bilmem de ben yoldan çıktım; sizinle Çıldır'da buluşup, yokuşlarda Mimoza Cendey yorumu bisikletlerinizin pedallarında inlerken sizi izleyip, fotoğraflarınızı çekip, 'sizin için biraz özel bi son gün' finalinizi ikinize bırakıp dönerken, Şavşat'a az kala, Sahara rampalarında, "aracımın hızını, aracın yük ve teknik özelliğine, görüş, yol, hava ve trafik durumunun gerektirdiği şartlara uydur"amadım ve "Yoldan çıktım..."

Sonrası teferruat..

Öte yandan tek yoldan çıkan da ben olmamışım; alt yazılı bir resminde gördüm, Simay da, Cankurtaran'da yoldan çıkıp, kollarını gökyüzüne kaldırıp demiş ki

"Sevdalık eyi şeydir, ben de yeni başladum."

Simay, "Hayırlısı oldu mu?" "Sıkıntı oldu mu?" Yoksa bu, sadece, diline takılan güzel bir Kazım Koyuncu şarkısı mı?

SONRA

"Kızlarımız İrem Duman ve Simay Eşme, 05 Temmuz 2020 tarihinde çıktıkları Bolu-Kars arası 1723 km'lik Karadeniz yolundan kazasız belasız geri döndüler." Keşan Doçek

Bir Aşk Hikayesi

Tuncel Kurtiz'in anısına...

Ramize Erer

METRODAYDIM. SIKINTIDAN ELİMDE CEP TELEFONUM FACEBOOK'TAKİ PAYLAŞIMLARA BAKIP OYALANMAYA ÇALIŞIYORDUM.

BİRDEN, GEZİ DESTEKÇİSİ BİR ARKADAŞIMIN PAYLAŞIMI DÜŞTÜ EKRANA. "TUNCEL KURTİZ'İ KAYBETTİK" YAZIYORDU. SÜRÜ FİLMİNDEN ALINMIŞ BİR FOTOĞRAFININ ALTINDA, SİYAH BİR KÖTÜ HABER KUTUCUĞUNUN İÇİNDE DOĞUM VE ÖLÜM TARİHLERİYLE BİRLİKTE. DONDUM KALDIM. DOĞRU MU BU? YAZMAK İSTEDİM, YAZAMADIM.

SONRA BAŞKA BİRİ, ONUN BU GÜZELİM ÇOCUKLUK FOTOĞRAFINI PAYLAŞTI. ÜSTÜNDEKİ "TUNCEL AMERİKA"DA YAZISI İÇİMİ ACITTI. O KOCAMAN KARA GÖZLERE BAKMAYA DAYANAMAYIP AĞLADIM. İLK DEFA YURTDIŞINDA OLMAK BU KADAR ACI VERDİ BANA. TUNCEL ABİ'Yİ SON BİR DEFA GÖRMEYİ NE KADAR ÇOK İSTERDİM.

Tuncel Amerika'da 1947

İLK MENEND GELDİ AKLIMA. TUNCEL KURTİZ'İN SEVGİLİ KARISI, BENİM CANIM ARKADAŞIM. YANINDA OLMAK, ACISINI PAYLAŞMAK İSTEDİM. TUNCEL'İNİ NE BÜYÜK BİR AŞKLA SEVDİĞİNİ EN İYİ BEN BİLİRDİM.

BİR ARKADAŞLARI ŞÖYLE YAZMIŞ ÇOK SEVDİĞİM BU FOTOĞRAFLARININ ARKASINA. DAHA BİR KAÇ GÜN ÖNCE TANIŞMIŞ, AŞIK OLMUŞLAR BİRBİRLERİNE. BÜYÜK BİR HEYECANLA GETİRMİŞTİ TUNCEL MENEND'İ BİZE. TÜRKBÜKÜ'NÜN O GÜNKÜ SESSİZLİĞİNDE, AVAZ AVAZ BAĞIRMIŞTI DENİZE DOĞRU. BEN BU KIZA AŞIK OLDUUMM...

BİR KAÇ GÜN ÖNCE... MENEND İŞ ÇIKIŞI BANA UĞRAMIŞ, ÜZERİNDE ONA ÇOK YAKIŞAN BEYAZ BİR GÖMLEKLE HATIRLIYORUM ONU. BEN BİR GÜN SONRA VİYANA'YA GİDİYORUM.

GİTMEDEN ÖNCE BULUŞUP, BİRLİKTE BİRŞEYLER ATIŞTIRIP, LAFLAMAK İSTİYORUZ. KENDİMİ MENEND'E BIRAKIYORUM. EN İYİ NERDE YENİR, İÇİLİR, EĞLENİLİR O BİLİYOR. HAYAL KAHVESİ DİYE YOLA ÇIKMIŞ, YARI YOLDA MENEND, "BOŞ VER, GEL BU AKŞAM ÇİÇEK BAR'A GİDELİM" DEMİŞTİ, TUNCEL'İYLE KARŞILAŞACAĞINI BİLMEDEN.

BURANIN PAZI DOLMASI ÇOK GÜZELDİR RAMİZE...

BEN İLK DEFA GELİYORDUM ÇİÇEK BAR'A. İÇERİSİ ÇOK KALABALIKTI. BU İNSANLARI GÖZÜM ISIRIYORDU İZLEDİĞİM FİLMLERDEN, DİZİLERDEN, BAZILARININ İSİMLERİNİ İSE EZBERE BİLİYORDUM...

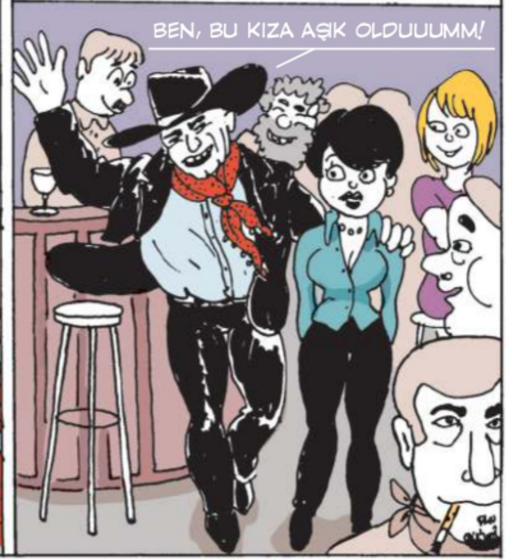
İÇKİLERİMİZİ ALIP, BARDA DİKİLMEYE BAŞLAMIŞTIK. BİRDEN KAPI AÇILDI VE DELİ BİR RÜZGAR İÇERİ GİRDİ. ADININ TUNCEL KURTİZ OLDUĞUNU ÖĞRENDİĞİM (DAHA SONRA MENEND'TEN ÖĞRENECEKTİM) BU DERİ ELBİSELİ ADAM, BİZE DOĞRU YÜRÜDÜ.

GELDİ VE MENEND'İN YANINDA DURDU. ÖNCE MENEND'İN KULAĞINA EĞİLEREK DAHA KISIK BİR SESLE...

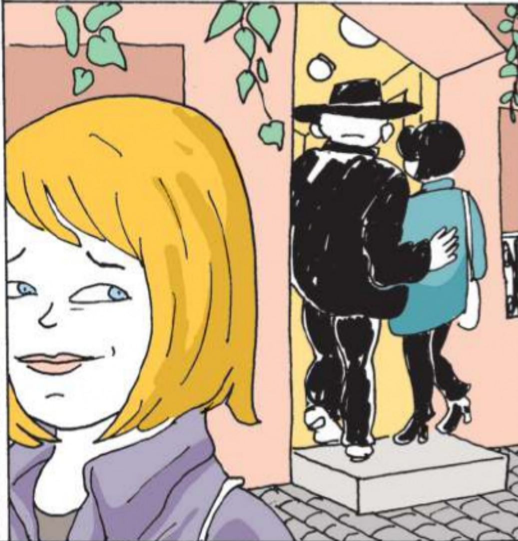

SONRA DA TIPKI TÜRKBÜKÜ'NDE DENİZE DOĞRU BAĞIRDIĞI GİBİ, BARDAKİLERE DOĞRU AVAZI ÇIKTIĞI KADAR BAĞIRDI.

MENEND BU COŞKUYA KAYITSIZ KALAMADI, KENDİNİ BIRAKTI. BEN YENİ TANIŞTIĞIM, TUNCEL KURTİZ'İN ARKADAŞI SEMA MORİTZ İLE MUHABBETE DALDIM,

TUNCEL ABİ MENEND'İ, DAHA SAKİN BİR YERE DAVET ETTİ. MENEND "BEN SENSİZ GİTMEM RAMİZE" DEDİYSE DE, ONLARA BAR KAPISINA KADAR EŞLİK EDİP, İŞLERİMİ YETİŞTİRMEYE EVE DÖNDÜM. İÇİM RAHATTI, MENEND EMİN ELLERDEYDİ.

BEN VİYANA'DAYKEN ONLARDA BİRLİKTE GELDİLER. TUNCEL ABİ BİR OYUNUN PROVASINDAYKEN, MENEND'LE BİZ BİR KAHVEDE BULUŞTUK. BÜYÜK BİR HEYECANLA NE ÇOK AŞIK OLDUĞUNU ANLATTI BANA. KISA BİR SÜRE SONRA EVLİLİK KARARI ALDILAR. MENEND'LE BİR İKİ KERE NİŞANTAŞI'NA GELİNLİK BAKMAYA GİTMİŞTİK. SONUNDA GÖNÜL PAKSOY'DAN BU GÜZEL GELİNLİĞİ ALMIŞTI. EVLENDİKLERİN DE BİZ ALMANYA'DA İDİK, DÖNÜŞTE DÜĞÜN FOTOĞRAFLARINA BÜYÜK BİR KEYİFLE BAKMIŞTIK.

GEÇEN KASIM MENEND PARİS'E GELMİŞTİ. ONU HAROLD PINTER'IN BİR OYUNUNA GÖTÜRDÜM. BAŞROLDE BRUNO GANZ VARDI.

ADAMIN ROLÜNÜ, TUNCEL ABİYE ÇOK YAKIŞTIRMIŞTIM. ÇIKIŞTA MENEND AĞLIYORDU. O DA BENİMLE AYNI ŞEYLERİ DÜŞÜNMÜŞ TUNCEL ABİNİN ARTIK BÖYLE BİR ROLÜ OYNAYAMAYACAĞINA ÜZÜLMÜŞTÜ. ESKİ ENERJİSİ KALMAMIŞTI ARTIK.

SONRA BANA KÖY FOTOĞRAFLARINI GÖSTERDİ. KÖPEKLERİ ÇİKO'YU, HOROZLARI, CİN ALİ'Yİ, SERALARINI, ENGİNARLARINI BİRLİKTE ÇEKTİRDİKLERİ HATIRA FOTOĞRAFLARINI, GÜLLERİNİ...

O GÜN TUNCEL ABİNİN ESKİ ÇANTALARI SEVDİĞİNİ, HEP İKİ KADEH İÇTİĞİNİ BİRİSİNİ BABASI İÇİN İÇERMİŞ, EMEKÇİLERE OLAN SEVGİSİNİ, BİR SÜRÜ İNCELİĞİNİ DAHA ÖĞRENMİŞTİM MENEND'TEN. MENEND'İ ARADIĞIMDA, KASIM'DA PARİS'E GİDECEKTİK, "ÇOK MUTLUYDUK BİZ RAMİZE ÇOOK" DEDİ SESİ HIÇKIRIKLARA BOĞULARAK. MUTLU OLDUKLARINI BİLİYORDUM, O GECE YÜZLERİNDE AŞKIN BUĞUSUNU GÖRMÜŞTÜM.

Organik Kız Kurusu

Popülist Enternasyonalin Kadınlarla Derdi

Itır Bağdadi

Gitgide büyüyen bir erkekler kulübünün küresel çapta kadınların yıllardır kazandıkları haklara saldırdıkları bir dönemden geçiyoruz. Son günlerde İstanbul Sözleşmesi ile ilgili olan tartışmaları içinde bulunduğumuz küresel bağlamda değerlendirdiğimizde sadece Türkiye'de değil, Macaristan, Polonya, Brezilya, ABD, Rusya, ve daha nice ülkede başta bulunan erkeklerin kadın haklarıyla ilgili bilirkişilik yaptıklarını, kadın bedeniyle ilgili kararlar aldıklarını ve yıllardır kazanılmış hakları ve uluslararası sözleşmeleri tartışmaya açarak kadın haklarını tehdit etmekte olduklarını görmekteyiz. Yavaş yavaş Damızlık Kızın Öyküsünü yaşamaktayız diye bir korku sarsa yeridir.

Sağ popülizmi yükselişte ama her ülkedeki konumu yerel koşullara göre şekillenmekte. Brezilya'nın yaşadıklarıyla Macaristan'ın yaşadıkları aynı olmasa da en dezavantajlı konuma düşenler hep aynı: kadınlar ve azınlıklar. Koşullar farklı olsa da stratejiler benzer. Jan Werner-Müller'e göre popülist yönetişimin üç dayanağı ırkçı bir milliyetçilik, yandaşların çıkarlarını ön planda tutan bir devlet gaspı ve daha az belirgin olan ekonominin silaha dönüştürülerek kayırmacılığın ön plana çıkması. Kimse popülizmi halkın temsiliyle karıştırmasın, bu şekilde yükselenler sadece kendileri ve etrafında olanları zenginleştirme niyetinde olup, halktan kopardıklarını kendi çevrelerine dağıtma derdinde. Bunu yaparken de ırkçılık ve homojen bir ırkın mutlu bir şekilde refah içinde yaşadığı nostaljik (ama asla var olmamış) bir geçmişe dönüş pazarlanmakta.

Bu nostalji arayışı içinde çeşitli ülkelerde yabancıların zorla sınırdışı edildiği, ekonomik korumacılığın ön plana çıkarıldığı, kadın ve azınlık haklarının tartışmaya açıldığı, uluslararası sözleşmelerin tekrar gözden geçirildiği bir yaklaşım söz konusu. Ülkeler ve içinde bulundukları koşullar farklı olsa da "Populist Enternasyonal" olarak anılan bu grupların karşı çıktıkları aynı: LBGTI+ hakları, ırkların karışması, kendi dinleri dışındaki dinlere tolerans, insan hakları, erkeklerin ev ve toplum içindeki ayrıcalıklı statüsünü sorgulatan kadın hakları. Bunlarla mücadele ekonomik kalkınma hedeflerinden de daha önemli bir hal almış durumda.

Nedir bu nostaljik geçmiş derseniz, kadınların evde oturup çocuk doğurduğu, herkesin heteroseksüel bir evlilik içinde olduğu, sadece erkeklerin çalıştığı, herkesin tek tip beyaz ırktan olduğu bir geçmiş – yani asla var olmayan ırkçı, homofobik, seksist ve ayrımcılık ile dolu bir hayal. Bir düşünün, Trump'ı destekleyenlerin sürekli bahsettiği "gerçek Amerikalı" kim? Veya "Make America Great Again" (Amerika'yı Tekrar Büyük Yap) hareketinde bahsedilen Amerikan büyüklüğü tam olarak nedir ve ne zaman sadece beyaz Hristiyan erkekler tarafından yaratıldı? Barış içinde yaşayan yerli Amerikalılar kıtaya gelen Batılı yerleşimciler ve güçler tarafından katledildi, toprakları ellerinden alındı, sonraki yıllarda kölelik ile Afrika'dan gasp edilen siyahi insanlar ölümüne çalıştırılarak ABD ekonomisinin alt yapısı güçlendirildi, dışardan gelen beyin göçü ile ekonomi kalkındı. Her ülkenin tarihinde buna benzer anlatılmayan bir hikaye vardır: emeği gasp edilenler, katledilenler, görünmez kılınanlar... Kadın emeği de en görünmez olanlar arasındadır. Kadın emeği olmasa ekonomi durur ama çoğu ülkenin kalkınma planlarında nedense toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bütçeleme görülmemektedir.

Bu var olmayan nostaljiye dönmek isteyen bakış açısında mevcut kurumların hızla yok edilmesi de söz konusu: bağımsız yargı, medya ve uluslararası anlaşmalar eğer bu nostaljik geçmiş hayalinin önünde duruyorsa katli vacip olarak görülmekte. Hatta kendi anayasalarına bile yeri geldiğinde düşmanlık yapanlar var, mesela bakınız Macaristan'da Viktor Orban, Polonya'da Jaroslaw Kaczynski, ABD'de Donald Trump ve Brexiti destekleyen Boris Johnson örneklerine.

Popülist Enternasyonal üyeleri aynı zamanda içinde bulundukları sisteme karşı tepkili, özellikle de eğitimli vatandaşları hedef alarak onları halk düşmanı ilan etmekte, siyasi liderlerden beklenilen davranışlardan farklı olarak meydan okuyan liderler ve uzlaşmadan uzak yaklaşımlar sergilemekte.

Bu liderler ve yönetim anlayışı kadınlardan ne beklemekte derseniz, geleneksel değerler, çocukları için iş hayatından vazgeçen fedakar anneler (ve bol bol çocuk doğuran kadınlar), homoseksüelliğin ve yabancıların yok edildiği bir toplum, kürtajın yasak olduğu, kadınların da çocuk yapmak dışında cinsellikten kaçındıkları bir düzen hayal edilmekte. Durum böyle olunca tabii ki biz evlenmemeyi tercih edenler hedonist düzen bozan kadınlar olarak yorumlanmaktayız. Hep diyorum, kız kurularının özünde sisteme direniş yatar diye.

Gündemde olan İstanbul Sözleşmesini konuşurken, kürtaj hakkı, nafaka hakkı, kadınlara eşitlik sağlayan ve denetleyen uluslararası sözleşmeler, toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme ve kalkınma planları, yabancı ve göçmen hakları – bunlara da sahip çıkmak gerekir çünkü hepsi kadın haklarına yapılan saldırının bir parçası, birbirinden ayrı değerlendirmek yerine popülist dalganın kadınlarla derdinin yansımaları diye düşünmek lazım.

"BEN ANNEMİN GENÇLİĞİYİM"

Gökçen Erdoğan

Hiçbir zaman "olmuş" a takılıp kalan ve "olan" ları, "olacak" ları ıskalayan biri olmadım. Ânda kalma meselesi şimdilerde çokça dillendirilse de bizim evde şiire, gazele, kitaba, düşünceye duyulan sevdadan olsa gerek yaşamın tadını çıkarmanın kodları hep orta yerdeydi. Oturduğumuz sofralardan yalnızca karnımız tok değil, ruhumuz tok kalkardık. Çünkü sohbet değerliydi. Ve "sofrada konuşulmaz"ın aksine sofrada olmuşlar konuşulur geride bırakılır, olacaklar umut edilir ve olanların tadı çıkarılırdı. Evin iki muhasebe yeri vardı, sofra ve yastık. Sofraya hep birlikte oturur, günü konuşur ama anın tadını asla kaçırmazdık. Nasihatten içimizin şiştiği sofralar da hatırlamam asla. Çünkü sık nasihatin de yürek sıkan bir yanı vardır. Bir de başımızı yastığa koyunca edilen dua, hesaplaşılan vicdan, e insanız, bir miktar da akla takılanlar. Ama ne olursa olsun ümidin kesilmediğini ve ânın içinde kalındığını hatırlarım. Bana kalırsa bu, yıllar sonra, çocuklarınız çok şey kaçırınca bestseller denen kitaplardan öğrenmeleri gereken bir şey değil. Bunu evde, sizden öğrenebilirler. Çocuklarımızı bizim yaşamımızı yaşasınlar ya da katiyen yaşamasınlar diye yetiştiremeyiz. Görüyorum kimileri de öylesini yeğliyor. "Ben yapamadım, içimde kaldı, sen yap" ya da "ben yaptım, hata ettim, aman sen yapma". Çocuklarınızın kendi ânları var. Tecrübeleriniz çok kıymetli ama onlar dünyaya kendi hayatlarını yaşamaya geldiler. Kötü olana saplanıp kalmamayı, hep bir çaresinin bulunabileceğini, dünyanın sonu olmadığını, kendilerine şans vermeyi, hataların da insani olduğunu, telafi edilebileceğini, bir başkasının yaşam sınırına girmeden sınırsızca hayal kurabileceklerini, içinde oldukları güzelliklere fark ederek bakabilmeyi, pişmanlık duygusunu bilmeyi ama ona esir olmamayı, keşke demeden umut etmenin de imkanlar dahilinde olduğunu ve kitapların, evet kitapların çok iyi birer dost olduğunu anlatın. Ana babasınız, sizi dinleme meselesi inada dönüşebilir ama kitaplar her zaman iyi dostlardır, bir insanı dönüştürebilirler. Konuşun, çünkü sözcükler yalnızca sahip oldukları anlamlarla bile bir düşünceye dair ışık yakabilirler. Sizin mükemmel konuşmanız gerekmez, onlar sizi de zamanla daha iyi edebilirler. Kopya çekerken öğrenmek gibidirler bazen. Fark etmeden ve hatta niyetsizken bile kanınıza girebilirler. Size çocuk yetiştirme rehberi yazmak, kişisel gelişim nutukları atmak değil niyetim. Ama bugün bir genç bana "ben annemin gençliğiyim" dedi. Bense annemin bana armağan ettiği kendi gençliğimin genciydim. Kızım da kendi gençliğinin genci olsun isterim. Bilhassa kız çocuklarına kendi gençliklerini ve kendi anda kalma bilinçlerini verin. Çünkü ne hikmetse anda kaldıklarında dahi ya bir erkeğin ânında kalıyor ya da annelerinin bir devamı oluyorlar bu coğrafyada. Benim kızım; kendi geçmişi, kendi ânı ve kendi geleceği.

UMUDUN CESARETİ

Yaşar Seyman
yasarseyman@gmail.com

Ankara, 23 Ağustos 2020

"Hiç düş kırıklığına uğramayanlar,
Hiç umut beslememiş olanlardır."
Bernard Shaw

İnsanoğlu kadınların önüne barikatları kurmakta hiç gecikmiyor.

Tarih verilen mücadeleler sonunda kadının aklı, cesareti, umudu ile daha güzel bir dünya kurgulamasına tanık olmuştur.

Anadolu topraklarındaki ilk toplumsal mücadelelerde kadın yaşamın her alanında yerini alır. Asla haremlik selamlık yoktur. Beyliklerde kadın beyin yanında günü geldiğin de mücadele arkadaşıdır. Bu eşitlik, kardeşlik Cumhuriyet'le süregelir.

Birey olmanın erdemi bize Cumhuriyet Devrimleri sonrası tanınmıştır. Birey olan kadın savaşta, yaşamda, barışta mücadelesi ve sözü olan kadındır. Sözüne kulak verildikçe ailede, çevrede, toplumda üretim, sevgi, dayanışma sonunda topluma huzur ve güven egemen olur.

Bilim geliştikçe, ekonomi yaşamın can suyu oldukça, eğitim istenen hedeflere ulaştıkça, kadınlar toplumsal örgütlerde yer aldıkça başarı kaçınılmazdır. Kadınsız bir yaşamın renksizliğini, sevgisizliğini, griliğini tüm kalemler gibi söyler ve yazarım.

Kadının amacı, mücadelesi, sevgi dolu bir yüreği olmalıdır.

Yaşamın özü olan bu üç güzelliğin yokluğu yaşamı cehenneme dönüştürür. Tıpkı bugün olduğu gibi... Kadın ekonomik özgürlükten yoksunsa, dört duvar içine tutsaksa ne düşler kurabilir ne de yaşamı zenginleştirmek için düşler kurdurabilir ne de düşlerinin ardından gidebilir...

Özgür, mutlu, sevgi dolu ortamda filizlenen kadınlar düşler kurabilir. Öyle düşler kurar ki gün gelir düşleri yorulur, o yorgunluk umudun cesareti ile ses verir. Tomurcuklar çiçek açar. Başarı öyküleri şehir efsanesi gibi dilden dile aktarılır.

Umudun cesaretini yitiren kadın çıktığı yolda zirve hedeflerken, zirveye oturanların verdikleri ile yetinmek zorunda kalır. Çünkü artık umudun cesaretini yitirmiştir.

Umut: İnançla, tutkuyla, yeni projelerde cesaretle çalışarak çiçek açar.

Umudunu her dem taze tutan kadın özgür kadındır.

O nedenle direnme, yaşama tutunma, fiziksel acılar içinde kendini yeniden yaratmaya hep Meksikalı ressam Frida Kahlo örnek verilir. Bir de batakhanelerde büyüyen, 'Kaldırım Serçesi' Edith Piaf, savaşlar içinde dünyayı sesiyle dolaşır. Gün gelir o ses ölümsüzleşir.

Dünyayı değiştiren kadınları okudukça hepsinde umudun cesareti yansır.

Marie Curie fizikçi olarak bilimsel buluşuyla dünyada ses verir. Bilim insanı Maria Montessori eğitim çalışmaları sonunda buluşu eğitim kuramıyla İtalya'nın, İspanya'nın diktatörlerine karşı direnir. Bugün dünyanın birçok ülkesindeki okullarda 'Montessori Eğitim Kuramı' ile eğitim yapılır. Florence Nightingale, sosyal reformcu ve istatistikçidir. En akılda kalan çalışması modern hemşireliğin kurucusu olması ve Kırım Savaşı sırasında eğitim alan hemşirelerin yöneticisi olarak mücadelesi ile dünyaya adını duyurmasıdır. Bir başka eli öpülesi kadın Eleanor Roosevelt, ABD'nin 32. Başkanı Franklin D. Roosevelt'in eşi olarak Başkan Truman döneminde Birleşmiş Milletler temsilciliği yapar. İnsan Hakları Bildirisi'ne büyük katkılar sağlayan, farklı bir "first lady" olarak, "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ne imza atıp ezberleri bozar.

Tüm bu örneklerde umudun cesareti ile başlayan çalışma azmi, istikrarlı yürüyüşte insanlığa "sevgi hizmet" aşkıyla dolu kadınlar görürüz.

Dünyayı değiştiren bu kadınların en büyük şansları ülkelerindeki tarihçilerin objektif oluşu, bilim insanı namusuyla korkmadan bu kadınları yazmalarıdır. Çünkü tarih aynı dönemlerde benzer hizmetleri yapan kadınların bu mücadelelerinin görünmez ve unutulmaya yüz tutmuş örnekleri ile doludur.

Kadına yönelik tüm tuzakları umudun cesareti ile başarı öyküleri yazarak, yaratarak, asla mücadeleden vazgeçmeyerek başarabiliriz.

Mücadeleleri ile kendini yeniden yaratan kadınlara gönül borcumuz büyüktür.

Aspie Güncesi 9...

Meltem Arıkan

Nefretin yüzünü gördüm,
Geçmişin çığlıklarında.
Mutluluğunu esir alan,
Mezarlığın ötesindeki,
Korkunç kabuslarda.
Doğumdan ölüme,
Bu öfkeli yankı,
Bu şiddetli mahkumiyet.
Acımasızca.
Hep ama hep,
Kendine ihanet...

Biliyor musunuz; eğer otistik bir çocuğunuz varsa ve siz onu yaşıtları, arkadaşları gibi olmaya zorladıysanız, onun otistik olmasını düzeltilmesi, iyileştirilmesi gereken bir durum olarak algılamışsınızdır. Bunu ona her algılattığınızda ise aslında ne çocuğunuza ne de kendinize yardım etmiş oluyorsunuz. Bu şekilde tek yaptığınız, çocuğunuza bir de kendilik nefretini öğretmek oluyor. Nasıl bu kadar net konuşuyorum biliyor musunuz? Çünkü ben bir otistiğim ve benim oğlum da öyle… Şu anda oğlum tıbbi teşhis için sonuçlarını bekliyor ama ben çıkacak sonuçtan oldukça eminim. Kendimin otistik olduğunu anlamamak beni çok üzmüştü ama asıl üzücü olan onun durumunu anlamamış olmaktı. Çünkü ben o doğduğu andan itibaren hep benden daha "normal" olsun diye uğraşıp durdum, benim çektiklerimi çekmesin diye…

Bu yazıda oğlumla benim acıklı hikayelerimizi anlatacak değilim ama şu iki noktanın ne zamandır altını çizmek istiyordum: Birincisi, ben oğlumla hep gurur duydum ama esas son birkaç yıldır beni her zamankinden çok gururlandırdı, onurlandırdı, kimi zaman da olgunluğu ve yorumlarıyla beni şaşırttı. Şimdi çok daha net görüyorum ki, onun bütün çocukluk ve ergenlik dönemi boyunca ben ne zaman onu kendisi dışında olmaya zorlamışsam büyük sorunlar yaşamışız.

Bir anne olarak eminim ki hatalar yapmış olabilirim ama bir tek konuda hata yapmadım: Oğluma onu sevdiğimi ve hep onun yanında olacağımı her koşulda hissettirdim. Oğlum da her koşulda benim onu ne kadar çok sevdiğimi ve benim için her zaman çok değerli olduğunu daima bildi. Onunla en zor dönemimiz onun ergenlik dönemiydi. Benimle yaşamak zorunda kaldığı sürgün hayatı yetmezmiş gibi; babasından yıllarca ayrı kalması, çok güvendiği bir insanın aniden hastalanması ve sonunda ölmesi, maddi manevi her şeyini kaybeden bir anne… Yani kendi içinde yaşadığı zorluklar yetmezmiş gibi bir de yaşamın zorluklarını taşıması gerekti…

Birkaç yıl önce oğlumla benim için hiç kolay olmayan bir konuşma yapmıştım ve ondan onun iyiliği adına zorladığım bazı şeyler için özür dilemiştim. Kimi zaman onunla geçireceğim zamanları çevremdeki yardımıma ihtiyacı olduğunu sandığım başka insanlara verdiğim için de… O zamanlar gündemimizde otizm yoktu…

Ne zaman oğlumu zorlamayı bırakıp kendi olması için yanında durmaya başladım, o zamandan itibaren onunla ilişkimiz değişmeye başladı. Aslında sadece ilişkimiz de değil, oğlum da değişmeye başladı. Önce üniversiteyi bıraktı ama hemen çalışmaya başladı. Sonra mutfak şefi olmaya karar verdi ve oldu. Tek başına, üstelik benden uzakta bir başka şehirde yaşamını güzelce sürdürüyor.

Bana otizm teşhisi konduktan sonra o da bu konuda araştırmaya başladı. Doktordan henüz sonuç gelmedi ama kendine teşhisi çoktan koymuştu. Ancak otistik olmak onun hayatında bende olduğu gibi önem taşımıyordu çünkü onun hayatı değişmedi. Zaten beni de, onu olduğum gibi kabul etmem konusunda çoktan eğitmişti… O şimdi işine gidiyor, işi dışında bütün vakitlerini ise bilgisayarındaki kendi dünyasında geçiriyor.

Evet, etrafımdaki gençler gibi barlara gidip kızlarla buluşmuyor, dışarıdan antisosyal gözükse de aslında ortaokul ve lise arkadaşlarıyla ilişkisi hiç sekteye uğramadan devam ediyor. Oynadığı bilgisayar oyunlarındaki arkadaşları dışında, internet sayesinde dünyanın her yerinde konuştuğu, tartıştığı, yeni bir şeyler öğrendiği arkadaşları var.

Evet, etrafımdaki gençler gibi ne giydiği, nasıl göründüğüyle hiç ilgilenmiyor ama kendi içinde çok huzurlu ve kendi istediği biçimde yaşıyor. Evet, bedeniyle ve kilosuyla yaşıtları kadar ilgili değil ama çevresindeki insanları gözlemleme konusundaki içgörüsü o kadar yüksek ki, sağlığı yerinde oldukça bedeninin ne kadar toplu veya zayıf olduğunun ne önemi var ki…

Evet, çevremdeki gençlerin aksine sadece fantazi kitaplar okuyor, müzik dinliyor ve sadece bu konularla ilgili konuşmayı seviyor. Ama biliyor musunuz ki, kimsenin arkasından konuşmuyor, kimse ile ilgili kötü sözler söylemiyor, kimseye ihanet etmiyor, kimseyi suçlamıyor ve artık hiç yalan söylemiyor… Nasılsa öyle… Nasılsa öyle yaşıyor ki, işte ben en çok bundan gurur duyuyorum! Başkalarına harika, başarılı, altın kalpli, adaletli görünen kişilerin gerçek yüzlerini gördükçe, oğlumdan hala öğreniyorum… İyi ki onlar gibi olmamış diyorum… İyi ki…

Lütfen, özellikle aspie/otistik çocukları, önce oldukları gibi kabul edip sonra da gelişmeleri için onlarla birlikte yol almayı deneyin… Yoksa her iki taraf da gereksiz yere acı çekiyor, hem de hiç uğruna...

Gördüğüm vahşet,
Parçaladı beni,
Paramparçayım.
Yanılsamalar kurşun gibi
yaralarken,
Bundan böyle sen,
Yarattığın nefreti soluyacaksın.
Bundan böyle sen,
Ruhunun diğer yanını
yok etmek için,
Var olacaksın.
Benim içimdeki çığlıklar,
Kapanışın alkışları.
Bir gün sen,
Yarattığın kabusta süzülüp
dururken,
Bir gün gelecek,
Sen!..
Göreceksin gerçekleri,
Kendini, kendine ettiğin ihaneti...

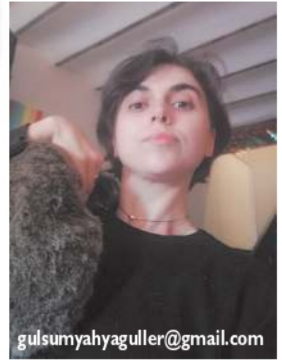
Kaynama Noktası

Feyhan Güver

DERTSİZ VATANDAŞ İNTİHARLARI

Gülsüm Güller

Cuma'nın ardından aynaya bakmak veya onaylanmayan bir ölüme saygı duruşu

Gövdemi kulağımdan içeri sızan ve kimsenin uzanıp koklamak istemediği kara bir çiçek yalıyor. Duvarımın ardındaki oda ılık ılık, bazen göğü çatlatırcasına ağlıyor. Bir kadının evi camlarını kapatmış, perdelerini çekmiş, kollarıyla yüzünü kapatıp dizleri üstü kıvrılan küsmüş bir çocuk gibi, bir kadının evi. Bütün ev kocaman üzgün bir kadın olarak, yere uzanmış, kökünden kesilmiş uzun bir ağacın üzerine kapaklanmış, sarıyor, saklıyor, ağlıyor ona. Kocası, akşamdan sabaha doğalgaz borusuna yazmayla asılmış mor bir ölü. Rüzgarın önüne kattığı harap bir yaprak, yüzü yıkanmış, ayakları yıkanmış, gövdesi yıkanıp beyaz bir çarşafa sarılmış, örselenmiş, genç bir yaprak. İnsanın dünyaya borçlanabiliyor olması akılalmaz bir ayrıntı. Borçlu değil davacı ve alacaklı olarak kendi canına asılmak kimileyin makul bir çözümse de geride kalan sevenler için falsolu bir ödeşme yöntemi. Sevenler. İki kızın bir oğlun ve bir karın. Duvarlar baygınlıktan bir nebze güç alarak ağlamaya devam ediyor. Bugün gelecektim beni neden beklemedin yavrum, hiç mi beni sevmedin çocuğum. "Neden yalnız gittin kuzum, beni de al yanına Cuma! Ben sensiz yaşayamam Sevgi derdin. Akşam oluyor, beni yalnız bıraktın." Şimdi nasıl olacak? Akşam oluyor, sabah da olacak. Peki şimdi nasıl olacak? Sevgili bir adam ağır bir soruyu evinin tam orta yerine, kalbine asıp gidiyor. Garip bir iştahla her gün biraz daha parlayacak bir bıçağın keskin yüzü gibi bu soru. Bugün soru taptaze ve üstü örtülü, kimse karşılaşmak istemiyor onunla, ancak yarın ya da ondan sonra, gizlendiği yerden baş gösteren, günden güne boy veren bir sarmaşığa dönüşecek. Ben kimim? Duvarın öbür tarafındaki kadın. Sessizce taze fasulye pişirdim, pilav yaptım, sessizce komşumun mutfağına bıraktım. Elini tuttum ve komşum için sustum. Ne söylesem abes ve yersiz olacak, ölümü ulaşılmaz bir mesafeye kaldırıp fırlattığımdan yahut üzerinde konuşulamayacak denli dil bağlayan bir viranelikte unuttuğumdan değil, ağır bir kaybın ardından yaşanan acıya merhamet ediyorum. Yaşanacaktır bu, yok sayamam, " sen güçlü olmalısın, bu çocukların artık hem anne hem babası olacaksın sen" diyemem. Diyenler dediler. Böylesine de ihtiyacı olabilirdi düşününce belki, sesimi çıkarmıyorum. Sonra çok gelenler oldu. Gelenler ellerinde tencereler, üstü örtülü tepsiler ve böreklerle geldiler. Ölenle ölünmüyor dediler. Sofra kurulmadı, acıkanlar yemekten ar ederek kuytularda yediler, bazıları hiç yemedi. Gecenin sonunda varoluşa kafa tutmayı bırakıp çay demlediler. Ye ki hasta olmayasın, yatağa düşmeyesin Sevgi. Sevgi bugün ağzına bir lokma sürmedi, ısrarlı çabalar yarımşar saat arayla devam ediyor. Vikinglerin öldükten sonra 'valhala'ya gitmeye gerçeğin ta kendisi olarak inanıp neşe içerisinde yaşamaya devam etmesi gibi, topluluğumuz 'ölenle ölünmüyor', 'hayat devam ediyor' a inanıyor. Hayat devam edegelecek, canlılık süregidecek, ölenin ardından geride kalanı tutabilecek tek çubuk bu. Bu çubuk sıklıkla kırılıyor olsa tüm severler sevdiklerinin ardından kendilerini öldürürlerdi. Tüm saçmalığına rağmen neredeyse tümümüz o çubuğa tutunuyoruz, bugün olmazsa yarın bir gün mutlaka öldürüleceğimizi bilerek. Topluluğumuz kazanıyor biz kazanıyoruz sonra bir takım tekil bireyler olarak bir yerlerde ölüyor o ve onlar. Misal Cuma.

Cumayı düşünmediğim bir an olmuyor bugün. Onun ölümü kendi iradesiyle seçmiş olması sağlam görünen bir yapıyı temelinden sarsmaya yetti. Çatlaklar görmezden gelinemeyecek derin yarıklar olarak ileriye doğru hareket ediyor. Cuma sürümüzün çelişkilerine kılıf uyduramıyordu besbelli. Üç kağıt yapamadı Cuma. İyi olma dürtüleri ve bencil çıkarları arasında hırçınlaşan kardeşlere borçlu olmak fena canını sıkmış olmalı ki kendine bir çözüm, topluluğuna patlamaya hazır bir bomba verdi. Canınız cehenneme! Tam ellerinin içine koydu bunu. Cuma haklı diyemediler. Hayat devam ediyor için Cuma haklı diyemez idiler. Onun yerine "keşke kendi canına kıymasaydı bi yolu bulunurdu, öte dünyasını yakmasaydı" diyenler oldu. Cuma haklı diyemez idiler. Aykırı eylemiyle tüm üçkağıt ve maymunluklara işaret ederek 'bakın buralarda bir takım sıkıntılar var bir el atın buralara' demiş oldu. Onu dar boğaza sokanlar ürktüler, görmek istemediler, can havliyle kendilerini aklamak isteyenler Sevgi'yi suçladılar. Ölüyü bile suçladılar. İnsan, kendi acizliğinden dahi korkan bir canlı türü.

Cumanın hayatı rahatsız edici bir biçimde sona erdi. Sevgi bütün gün bir lokma dahi yemedi. Söyledikleri kulağımdan hiç çıkmıyor. Göz kapaklarımın ardında üzgün, uzun boylu incecik bir adam sallanıyor. Uyudum uyandım ve bu gerçek hiçbir yere gitmemiş. Cuma geçmiş zamana karışıyor. Cuma, sevginin koynunda geçmeyecek bir hıçkırık olarak yatıyor. Geçmeyecek. Hayat böyle devam edecek.

Hayat devam ediyor cemaatinin mensuplarından orta yaşlı bir teyze "acıyan yerin başka acıkan yerin başka yavrum, bir lokma ye hadi" demişti. İlk duyduğumda tuhaf gelen bu kadim söylem bir gerçeği görünür hale getiriyor. Keder, midenin guruldamasını hangi bir zamana kadar erteleyebilir? Sevgi bir lokma yemedi. Ben rüyamda tereyağlı ekmek gördüm. Ferah olun günahsızlar, pirupak azizler ferah olun, topluluğumuz yaşayacak!

Ben mi kimim? Ben Sevgi'nin yan komşusuyum, üzgün, sessiz ve sarsılmış bir kadın olarak Sevgi'nin elini tutuyorum. Geride kalanlardanım. Sancılanarak dersini alan, farkındalığı yüksek, açık sözlü bir üçkağıtçıyım.

Bitiş notu: Damat paşanın kendilerine yöneltilen eleştirileri karaktersizleştirdiği 'eleştiri bile değil bunlar, kötü niyetlilerin işleri ' diyerek Türkiye için her şeyin fevkalade iyi ve güzel ilerlediğini söylediği demece tanık oldum. Ağzını yaya yaya "yok efendim mercedes'e zam geldi vay efendim Avrupa'ya gidemiyoruz, vatandaşın böyle dertleri yok ki" dedi pişkince. Benim aklıma küfretti. Bu söze takılmıştım. Bir anda insanın yüzüne çarpan iğrenç bir tükürük gibi, can sıkan, diş bileten bu söz, iki gün sonra somut bir üzüntüye dönüştü. Komşumun kocası kendini astı. Covid vurgunuyla kurulu işini kaybeden, ağır borç altında ezilen binlerce insandan biriydi. Üzüntü yanımda yürüyor hareketlerimi ağırlaştırıyor, aklımdan hiç çıkmıyor. Ne yapacağını bilemez halde saatlerce düşündüm saatlerce. Sonra yeniden aklıma geldi o cümle 'Vatandaşın böyle dertleri yok ki".

Tehlikeli İlişkiler

Ramize Erer

"DAHA KAÇ KADIN EVLİLİK BOYUNDURUĞU ALTINDA VE KOCALARININ ZULMÜ İÇİNDE PERİŞAN BİR HAYAT SÜRDÜRECEK! AMAN ALLAHIM! ALÇAKÇA VE HİÇBİR SEBEP OLMAKSIZIN DÖVÜLEN, İSTİSMAR EDİLEN, KÖLELİK İÇİNDE YAŞAYAN, HAKARETLERE, ONURSUZLUKLARA, ZORBALIĞA MARUZ KALAN ONCA İYİ VE DÜRÜST KADINI DÜŞÜNÜN"

CHRISTINE DE PIZAN

Louise Michel'in mürettebatı, Banksy ve Kaptan Pia Klemp'in tayfalarıyız.

FREE
PİA KLEMP

Çağımızın en büyük sokak sanatçısı kimliği meçhul Banksy, Akdeniz'deki mültecilere yardım etmek için kurtarma gemisi satın aldı. Adını Fransız feminist ve anarşist Louise Michel'den alan geminin mürettebatı arama ve kurtarma operasyonlarında deneyimli aktivistlerden oluşuyor. Kaptanı ise tanıdık bir isim. Daha önce Bayan Yanı'nda çizerek tanıttığımız Pia Klemp. Mülteci krizine duyarlı ve odaklı çalışmalarıyla tanınan Banksy'nin fonladığı gemi, parlak pembe boyalı ve sanatçının ikonik kırmızı balonlu kız betimlemesini bu kez kırmızı balonlarla değil, kalp şeklinde bir kurtarma simidiyle görüyoruz.

BAYAN YANI
2020-09 EYLÜL
Aylık yaygın süreli yerel yayındır.
BD Basın Yayın Tic. Ltd. Şti. adına
Sahibi ve Yazışleri Müdürü
Tuncay Akgün

Renklendirme Editörü
Fikret Özdemir
Grafik Düzenleme
Cebrail Okcu

Müessese Müdürü: Ali Yavuz
Abonelik: Aysun Öztürk
ADRES: Duatepe Sok. No:16
Yeldeğirmeni/Kadıköy
TEL: (0212) 292 94 50

FAX: (0212) 251 57 54
BASKI: LeMan Ofset
(0212) 858 00 93
DAĞITIM: Turkuaz Dağıtım
Paz. A.Ş. (0212) 249 91 13

Yaşam Koçu Afet

Feyhan Güver

